BALTHASAR BEKKER

BIBLIOGRAFIE

DOOR

DR A. VAN DER LINDE,
werkend lid der Maatschappij van Vlaamsche Bibliophilen te Gent,
der Société des Bibliophiles de Belgique te Brussel, &c.

's GRAVENHAGE:
MARTINUS NIJHOFF.
1869.

De hier befchreven kollekcie is nagenoeg kompleet aanwezig ter Koninklijke Bibliotheek te 's Gravenhage.

Zij ontftond uit de famenvoeging mijner eigen verzameling met wat reeds op de genoemde boekerij aanwezig was. Mijne bibliografie van deze kombinacie is het affcheid dat ik van dergelijke theologifche liefhebberijen neem „with all my heart."

De enkele nommers waarvan het aantal bladen en bladzijden niet opgegeven is, evenmin als de fignatures, heb ik geciteerd uit andere bronnen en niet kunnen befchrijven uit eigen aanfchouwing. Ten opzichte der mogelijke onnauwkeurigheden in die opgaven ftel ik mij dus niet verandwoordelijk. 't Hier gevolgde fyfteem van befchrijving verklare men zich aldus: wanneer het cijfer der paginaas wordt opgegeven in parenthesi beteekent dit, dat de laatfte bladzijde blank is; ftaat de naam van een auteur tusfchen ( ), dan is die gebleken uit het gefchrift-zelf, tusfchen [ ], dan is hij van elders bekend.

DEN HAAG 30 Juli.

3. Ondersoek *Van de Betekeninge* der Kometen, By gelegentheid van de genen die in de Jaren 1680. 1681. en 1682 geschenen hebben, Desen tweden Druk met noch een Hoofdstuk, dienende tot eene Narede vermeerderd. Gedaan door Baltasar Bekker S. T. D. Predikant tot Amsterdam. Hier achter is bygevoegd een Beright en Naberight aangaande de Oost en Westvindinge, voorgegeven van Lieuwe Willems Graaf, door den selfden Auteur. Te Leuwarden, Gedrukt door Hero Nauta, Boekverkoper voor aan in de Peperstraat. M.DC.XCII. 8vo, 8 bll. + (170) + (38) pp., sign. *2—*5, A—N5.

Herdruk der tweede edicie van 1685. De eerste druk is van 1683. In 1692 verscheen er insgelijks een uitgaaf „t' Amsterdam, By Jan ten Hoorn, Boekverkoper tegenover het Oude Heeren Logement." 4to, 4 bll. + 102 + 18 pp., sign. *2—*3, A—P3 (Duncaniana 1692, 1).

4. Kerkelyke en wereldlyke historie, Van de Scheppinge des Werelts, tot 't Jaer des Heeren 1666. *In 't Latyn beschreven* door Georgius Hornius, Doctor Theologiæ en Professor der Historien in de Academie van Leyden. In het Nederduyts vertaalt. Waer aen is by gevoegt de kerkelyke en wereldlyke historie, sedert den jare 1666. tot 1684. door Balthasar Bekker, *Bedienaer des Goddelycken Woords binnen Amsterdam.* Verçiert met 20 koopere Platen en Vaersen. Den laetsten Druk. Nevens een derde vervolg tot den jare 1696. Door Melchior Leydekker, *Professor der Godgeleerdheid in de hoge Schole tot Vtregt.* T'Amsterdam, By Johannes Rotterdam, Boekverkooper, in de Hartestraat 1739. 8vo, 8 bll. (met gegraveerden titel), + 392 pp. + 1 bll. By-voeghsel + 14 bll. Register, sign. *3—*5, A2—Dd2. Afzonderlyke titel:

Kort begryp Der algemeine kerkelyke historien, Zedert het jaar 1666. daar *Hornius* eindigt, tot den jare 1684. Door B. Bekker. *Predikant tot Amsterdam.* 4 bll. + 78 pp., sign. A—E5.

Het „Verder vervolg" door M. Leydekker is groot 146 pp. + 6 bll., sign. A—K5. Hornius korte en klare inleydinge heeft 62 pp. + 1 bl.,

sign. A2—D5. De eerste druk yan Hornius met Bekkers vervolg verscheen 1683 by *B. Boekholt*, de tweede 1684 by *Abraham van Someren*. Bekkers oppervlakkige kompilacie is merkwaardig wegens hetgeen hij meldt omtrend zijn persoonlijke ontmoeting met Spinoza. Hij schrijft p. 38/39, § XLIX en LI: „De Filofofie begon eindelik dat gene te beſtaan, waaraf ſich Descartes met kragt poogde te ſuiveren; datſe 't meeſterſchap over de ſaken des geloofs aan haar trok. Benedictus de Spinoza... had hemſelven daar in ſo veel vryheidS veroorlofd, dat hy van ſijn volk wierd uitgebannen. Sijn eerſte boek dat hy in 't jaar 1663. uitgaf over de Beginſelen van Deſcartes, toonde dat hy deſſelfs leeringen boven die van andere ſtelde. Maar ſijne beſonderſte gedachten bragt hy eerſt ſeven jaren daarna onder den man, door een boek dat hy *Tractatus Theologico-politicus* noemt, van de *vryheid van filoſoferen*, ſonder naam uitgegeven: die ook lang onbekend, of immers in twijffel bleef. Hy was van Amſterdam tot Rijswijk woonen gegaan, en van daar in den Hage; DAAR HY MET MY SPREKENDE, 'T VOORSEIDE BOEK VOOR 'T SYNE BEKENDE: AANGAANDE SYN LEVEN HOORDE IK WEL GETUIGEN VAN DE GENE DIE HEM KENDEN; EN BEVOND AAN HEM, IN 'T BYZIJN, GEENEN MANGEL VAN SEDIGHEID NOCH BELEEFDHEID. Hy..., overleed deſer wereld, achterlatende noch ongerijmder ſchriften dan hy had uitgegeven... Men moet bekennen, dat de gevoelens van Spinoſa maar al te ver en te veel, door alle oorden en orden van menſchen, verſpreid en geworteld ſijn: datſe de Hoven der Grooten ingenomen, en verſcheidene der beſte verſtanden verpeſt hebben: dat luiden van ſeer burgerliken wandel door de ſelve, als wat Godlijx, tot Ongodiſterye verrukt zijn. Waar door 't geheel der genen onder de hand waſt, die den Godsdienſt en Geloofsbelijdeniſſe niet dan om de voegelikheid, en meer uit menſchelike dan godlike inſigten plegen... Doch de Heere ſtaat te bidden, dat hy den pilaar en ſtoel ſijner waarheid tegen den hardſten aanſtoot der kragtigſte dolinge veſtige, die wijsheid der wijſen doe vergaan, en 't verſtand der verſtandigen te niete maken."

5. Abrege' de l'Histoire ecclesiastique, depuis la creation du Monde, jusqu' à l'An de Grace 1666. Avec une Introduction claire & ſuccinte à l'Hiſtoire Politique & Univerſelle. *Traduit du Latin de Georges Hornius.* A Rotterdam, Chez Abraham Acher, Marchand Libraire prés de la Bourse. M.DCC. Kl. 8vo, L pp. + 20 bll. + 690 pp. + 1 bl., sign. *Aij*—Fiij, A—Xxiiij. Pag. 553: Introduction claire et succinte a l'histoire politique et universelle. *Traduit du Latin de Georges Hornius. Avec le Supplement de Balthazar Becker, jusqu' à l'année* 1684.

6. Uitlegginge van den propheet Daniel, Door BALTHASAR BEKKER, *S. T. D. Bedienaar des H. Evangeliums tot Amſterdam. t'Amſterdam*, By Daniel van den Dalen, Boekverkoper op 't Rockin, ter zyden de Beurs, 1698. Met privilegie voor 15. jaren. 4to, 8 bll. + (456) pp., sign. *2—**3, A—Lll3.

Met Bekkers portret. De eerste druk is van 1688.

7. *Eenvoudig en Onvervalſcht* Verhaal, Van 't voorgevallene in 's Graven-Hage ter Vergaderinge van de H: Mog: Heeren de Staaten Generaal der Vereenigde Nederlanden, over 't aanwyſen van 't vinden der Lengte van Oost en West, *En de* Waare Tydreekeninge, Gedaan door LIEUWE WILLEMS GRAAF, Dienende tot zeeker Bericht aan de Vrinden en Begunſtigers der Waarheid, en wederlegging der onwaarheden en lasteringen van de vyanden en wangunners der ſelver. Gedrukt voor den Autheur. 1689. 4to 52 pp., sign. A—G2.

Pag. 49: Aan d'Eerw: *D. Balthaſar Bekker*, Prædicant tot Amſterdam, wenſcht *Lieuwe Willemſz Graaf*, Leeraar der Doops-gezinden binnen Harlingen, heil en welſtand na ziele en ligchaam. Dan volgt onmiddelijk: Tegen-bericht op Dni. BALTH. BEKKERS Berichs. 28 pp., sign. A—D.

8. Brief, *Geſchreven aan een voornaam* Heer, Deſer provincie, Een Liefhebber der Mathematiſche konſten, continerende behalven een verhaal van 't geene ontrent het Oost en West van *Lieuwe Willems de Graaf* voor Comiſſarien van haar Hog. Mog. is gepaſſeert, ook enige redenen, die genoegſaam ſijn, om te doen geloven, dat van *Lieuwe W.* uitvindinge niets ter Werelt is geapprobeert, en op ſulken voet, alſſe voorgeſtelt word, noit enig approbatie te verwagten zy. Te Leeuwarden, Gedrukt by Hero Nauto, Boekverkoper in de Peperſtraat by de Markt, in de Gekroonde Waarheid. 1689. 4to, 19 pp., sign. A2—B3.

9. Brief, Van BERNHARDUS FULLENIUS *Profeſſor Matheſeos tot Franeker.* Geſchreven aan een voornaam Heer in Frieſland,

Liefhebber der Mathematifche konften, inhoudende behalven een verhaal van 't gene ontrent het Ooft en Weft van *Lieuwe Willems Graaf* voor commiffarien van haar Hog. Mog. is gepaffeert, ook enige redenen, die genoegfaam fijn, om te doen geloven, dat van *Lieuwe W.* uitvindinge niets ter Werelt is geapprobeert, en op fulken voet, alffe voorgeftelt word, noit enig approbatie te verwagten zy. *Met een* Berigt Van BALTHASAR BEKKER *Predikant tot Amfterdam*, In opfighte van de Narede, die *Lieuwe Willems Graaf* geftelt heeft achter 't Kort Begryp, alfo genaamd, *van de algemeene Herftellinge des Tyds*, onlangs by hem uitgegeven, voor fo veel als defelve den gemelden Brief betreft. t' Amfterdam, by Daniel vanden Dalen, Boekverkoper op 't Rockin ter fijde de Beurs. Anno 1689. 4to, 40 pp., sign. A2—E3. Gedat. $\frac{18}{8}$ Januari 1690.

10. Bericht van den Kinderdoop, Briefswyfe gefteld door BALTHASAR BEKKER, S. T. D. Predikant te Amsterdam. t' Amsterdam, By Johannes Rotterdam, Boekverkooper, in de Hartefstraat. 4to, 28 pp., sign. A2—D2.

Gedateerd: „Begonnen t' Amst. en geeindigt tot Franeker den 11. Octob. O. S. 1689." Geadresfeerd aan Epke Epkes te Spannum.

11. (Dr. med. J. DE BACKER:) Korte en Nodige Aanmerkingen over het Bericht van den Kinderdoop, Uytgegeven door den Heer BALTHASAR BEKKER. Briefs-wyfen gesteld 4to, (14) pp., sign. E—F. (Amsterdam, den 27. Decemb. 1689.)

12. Nader bericht over den Kinderdoop, dienende tot Antwoord op d'Aanmerkingen van J. DE BAKKER, door BALTHASAR BEKKER. 4to, 8 pp., sign. G—G2. Datum: Uyt myne Boek-kamer, den 18. Jan. 1690.

13. Engelsch verhaal van ontdekte Tovery wederleid door BALTHASAR BEKKER S. T. D. Predikant tot Amsterdam. t' Amsterdam, By Daniel van den Dalen, ... 1689. Met Privilegie. 4to., 28 pp., sign. A2—D2.

14. De friesche Godgeleerdheid van BALTHASAR BEKKER, S. Theol. Doctor en Predikant tot Amsterdam. Begrijpende alle desselfs Werken in Friesland uitgegeven, en 't gene daar af geoordeeld, en daar over voorgevallen is. Waar van enige ſtukken nooit voor deſen zijn gedrukt geweest. t' Amsterdam, By Daniel van den Dalen... 1693. 4to, 4 bll. + 726 pp., sign. *2—*3, (a) — Yyyy3. Inhoud:

Nodig Berigt, behelsende een Verhaal van 't gene den Auteur in Friesland over sijne Schriften, en insonderheid het Boek de Vaste Spyse, wedervaren is. pp. (1)—(40).

De Vaste Spyse der Volmaakten, Bestaande in ene grondige en schriftmatige Verklaringe van de Leere die begrepen is in den Heidelbergſchen Catechismus, gebruikelyk by de Gereformeerde Kerken der Vereende Nederlanden, by wege van Vragen en Antwoorden op 't duidelixt en eenvoudigst toebereid. pp. (41.)—(72.), 1—366. (De *Vaste Spijze* is afzonderlijk uitgegeven 1670, 1674 en 1682.)

Advysen van eenige Leeraars der Vereende Nederlanden, over zijne Verklaaringe van den Katechismus: Mitsgaders een Noodig Antwoord op 't Advijs van Franeker. pp. 369—566.

Gesneeden Broodt voor de Kristen Kinderen. 't Welk is De Heidelberghsche Catechismus. In meer Vragen en kortere Antwoorden gekerfd, tot verlichtinge der memorie, en opscherpinge van 't oordeel der Kristelike Jeugdt. pp. 567—624. (De eerste druk is van 1668.)

Kinder-melk, of Kort Begrip der Heid. Catechismus. pp. 616—624.

Gerymde Kinder-leer, of Kort Begrip van den Nederlandschen Catechismus: tot behulp der memorie, voor de Kinderen en Eenvoudigen gerijmd. pp. 625—639. (Bekkers eerste geschrift, als predikant te Oosterlittens, en uitgegeven in 1664.)

LII. Vraagjes, ieder gepast op elken Sondagh, van den Catechismus, voor de kleinste kindertjes.

Kort Begryp der Godgeleerdheid, Bestaande in 100 ſtellingen, verdeeld in 20 vijftallen, de voornaamste saken des Geloofs begrijpende; in welker eerste ieder d' eene of andere schriftuurplaats wordt verklaard. Den 25. Mey 1665, ter Disputatie, tot Doctor in de Godgeleerdheid, in de Academie tot Franeker voorgesteld geweest. pp. 647—662.

Kort Berigt der Lyk-reden en Lyk-predicatien. Met een Aanhangsel van eenige Synodale Resolutien: aangaande het Prediken metten aankleve. pp. 663—678. (Het eerst uitgegeven in 1666.)

Berigt aangaande de Filosofie van Des Cartes. pp. 679—722. (Vertaling der *Admonitio candida et sincera de Philosophia Cartesiana*, verſchenen te Wesel in 1668.)

Retractationes, dat is, Weder-verhandelingen van sommige plaatsen in dit Werk begrepen; dienende tot nadere aanmerkinge, of ook tot verbeteringe derselven. pp. 723—726.

§ 2. *Uitgaven der Betooverde Werld.*

15. De betoverde Weereld, zynde een Grondig Onderzoek van 't gemeen gevoelen aangaande de Geesten, derselver Aart en Vermogen, Bewind en Bedrijf: als ook 't gene de Menſchen door derſelver kraght en gemeinſchap doen. In twee Boeken ondernomen van BALTHASAR BEKKER, S. Th. D. Predikant tot Amsterdam. Tot Leeuwarden, Gedrukt bij Hero Nauta, Boekverkoper in de Peperstraat, in de gekroonde Waarheid. MDCXCI. Met Previlegie voor 15. Jaaren. Kl. 8vo, 14 bll. + 658 pp. + 1 bl., sign. *2—**3, A—Tt. (Datum: Den 16 van Lentemaand 1691.)

16. De Betoverde Weereld... t' Amsterdam, Bij Daniel van den Dalen, Boekverkoper op 't Rokin, bezijden de Beurs. 1691. 4to, 10 bll. + (813=138) pp. + 1 bl., sign. *—**3, A—S.

Omtrend de uitgaaf in 8vo geeft bl. 2 verso het volgend Berigt: Alſo voor den eersten der twee eerste boeken deses werks in 8°. by Hero Nauta tot Leewaarden een acte van privilegie staat, op den naam van Barend Beek, Boekverkoper in den Hage ende daar in gemeld word, *dat hy besig was met dat Boek te drukken:* so verklaart den Auteur hier met syne eigene hand, dat hy Barend Beek niet en kent, ende hem directelyk noch indirectelyk nooit iets te drukken gegeven heeft; maar desen druk van alle de vier boeken in 4o. aan niemant anders dan aan Daniel vanden Dalen toegestaan.

17. Der Betoverde Wereld, Het tweede boek. Waarin de leere van de Geesten, derſelver vermogens en werkingen, en beſonderlik des Duivels, uit de natuurlike Reden en de H. Schriften onderſocht word. In vier Boeken ondernomen Van BALTHASAR BEKKER. S. T. D. Predikant tot Amsterdam. t' Amsterdam, Bij Daniel van den Dalen,... 1691. 4to, 4 bll. + 262 pp. + 1 bl. Register. Sign. **2—**3, Aa—Kkk 3.

18. Kort begrip van de twee boeken der B. W., in 't ligt gebragt door den heere BALTHAZAR BEKKER, *S. T. D.* en Predikant te Amsterdam. zeer dienstig tot het recht verstaan (en teffens strekkende voor een bondig register) van dat vermaarde werk, opgesteld door Een Redenlievenden hater van bijgeloof. Μήτε δίδοτε τόπον τῷ διαβόλῳ. Dat is *En geeft den duivel (of lasteraar) geen plaats.* Eph. 4. vers 27. Te Rotterdam, Bij Izaak van Ruynen, Boekverkooper op den hoek van 't Vissersdijk, by de Vismarct. 1691. 4to, 2 bll. + (40) pp., sign. A—E3.

De kwarto uitgaaf van de eerste twee Boeken der B. W. werd reeds hetzelfde jaar herdrukt. In de voorrede op „Spinoza II. oder Subiroth Sopim... Rom, bei der Wittwe Bona Spes. 5770", kl. 8vo (duitsche vertaling van het bekende werk: *de tribus impostoribus*) p. IX komt aangaande den opgang der Betooverde Werld dit bericht voor:

Wer kennt nicht den *Balthasar Bekker*, und seine *bezauberte Welt?* Diese wurde so gut aufgenommen, dass in zween Monate 4000 Exemplare sind verkauft worden. Sonderbar ists, dass sich darin sehr vieles befindet, dass dies Buch mit dem gemein hat [!]. Doch ich will ihn nicht geradezu für den unbekannten Verfasser halten; sondern ich glaube vielmehr, das es, wo nicht *Spinoza* selbst, doch zum wenigsten einer seiner Schüler sey; indem seine ganze Lehre darin vorgetragen ist." Bekker daarentegen leert in de voorrede der B. W. dat door zijne [carteziaansche] methode „met een de dulle doling van Spinosa, die God en Weereld onder een vermengt, ten krachtigsten weersproken word."

19. Der Betoverde Weereld, Het derde Boek, Waar in de leere van de Geesten, derselver vermogens en werkingen, en besonderlik des Duivels, uit de natuurlijke Reden en de H. Schriften ondersocht word. In vier Boeken ondernomen Van BALTHASAR BEKKER. S. T. D. Predikant tot Amsterdam. t' Amsterdam, Bij Daniel van den Dalen,... 1693. 4to, 4 bll. + 188 pp. + 1 bl., sign. *2—*3, a—Aa3.

20. Der betoverde Weereld, Het vierde Boek, Waar in 't bewijs, dat uit d'Ervarentheid genomen word, ten gronde toe word ondersocht. In vier Boeken ondernomen. Van BALTHA-

SAR BEKKER, S. T. D. Predikant tot Amſterdam, t' Amsterdam, Bij Daniel van den Dalen,... 1693. 4to, 3 bll. + (280) pp., sign. *2—*3, A—Mm2.

21. Naakte uitbeeldinge Van Alle de vier Boeken Der B. W., Uitgegeven door BALTHASAR BEKKER, *S. S. Th. Dr. Predikant tot Amſterdam*. Vertonende Het Oogmerk van den Schryver, de Schikkinge van 't Werk, en ſijn eigentlyk gevoelen daar in voorgeſteld en voorgeſtaan; tot wechneminge van vooroordeelen, en een kort begryp des ganſchen Werk, *Ingeſteld door den ſelfden Auteur*. t' Amsterdam, Bij Daniel van den Dalen,... 1693. 4to, 2 bll. + 32 pp., sign. *2, a—d3.

Ook opgenomen in de Betooverde Werld.

22. Korte beſchouwinge Van de Naeckte zoo genaemde uitbeeldinge die Dr. Bekker onlangs heeft uitgegeven van de vier boeken van ſijn betooverde weereld. *Door een liefhebber van de waerheit en Gods vreeze*. t' Amsterdam. By Gerardus Borstius, aan den Dam, op de hoek van de Nieuwendyk, M.D.C. LXXXXIII. 4to, 16 pp., sign. A2—B3.

23. De Betoverde Weereld,... In vier Boeken ondernomen Van BALTHASAR BEKKER S. T. D. Predikant tot Amſterdam, De laatſten Druk. t' Amsterdam, By Andries van Damme, Boekverkoper op 't Rokin, bezijden de Beurs. 1715. 4to, 10 bll. + 24 + (132) pp. + 4 bll. + 262 pp. + 1 bl. + 4 bll. + 188 pp. + 1 bl. + 3 bll. + 299 pp., sign. *—**3, a—R, **2—**3, A—Kk3, *2—*3, A—Z2, *2—*3, A—Oo2.

Onder het Berîght (cf. N° 15) volgt: „NB. Het Regt van deſe Copye, heeft Daniel vanden Dalen verkogt aan Andries van Damme, den 14. Aug. 1706.” Het is niet geheel waarschijnlijk dat A. van Damme gewacht heeft tot 1715 om van zijn kopierecht gebruik te maken, zoodat er tusschen 1706 en 1715 meer drukken verschenen kunnen zijn; tenzij van Damme eerst het restant der uitgaven van D. v. d. Dalen heeft verkocht.

24. De Betoverde Weereld, zijnde een grondig ondersoek van

’t gemeen gevoelen aangaande de Geesten, derselver Aart en Vermogen, Bewind en Bedrijf: als ook ’t gene de Menfchen door derfelver kraght en gemeenfchap doen. In vier Boeken ondernomen van BALTHASAR BEKKER, S. T. D. Predikant tot Amsterdam. *Deefen druk, volgens des Autheurs eigen hand, merkelyk vermeerdert, en van drukfeilen gefuivert.* Te Deventer, By Marinus de Vries, Boekdrukker en verkooper. 1736. 4to.

Twee deelen, met vier afzonderlijke titels. I: 8 bll. + 36 pp. + 8 bll. + 1 bl. (portret van B. B. geb. 20 Maart 1634 en gest. 11 Juny 1698, *Zach. Webber pinxit, Daniel van den Dalen excudit, P. van Gunst, sculpsit.*) + 146 pp. + 1 bl. + 4 bll. + 282 pp. + 1 bl. II: 4 bll. + (204) pp. + 3 bll. + (316), sign. †3—††, a—e2, *—**3, A—T &c.

25. Die Bezauberte Welt: Oder Eine grundliche Unterfuchung Des Allgemeinen Aberglaubens / Betreffend / die Arth und des Vermogen / Gewalt und Wirking Des Satans und der bofen Geifter uber den Menfchen / Und was diefe durch derfelben Krafft und Gemeinfchafft thun: So aus Naturlicher Vernunfft und H. Schrifft in 4 Buchern zu bewehren fich unternomen hat BALTHASAR BEKKER, S. Theol. Doct. und Prediger zu Amfterdam. Nebenst des Authoris generale Vorrede uber diefe feine 4. Bucher; Wie und welcher Geftalt diefelbe zu lefen / der Zweck feines Vorhabens / und dan die Ordnung / fo er darinnen gehalten. Aus dem Hollandschen nach der letzten vom Authore vermehrden Edition. Gedruckt zu Amfterdam / bey Daniel von Dahlen, bey der Borse / Anno 1693. In die Teutfche Sprache uberfetzet. 4to, (40) + 136 + (272) + (198) + (312) pp., sign. a2—c3, A—S3, A—Kk3, A—Aa2, A—Pp2.

Deze vertaling werd bewerkt en uitgegeven te Hamburg. Het vierde boek behelst pag. 147 een afbeelding, voorstellende *Das Oldenbürgische Horn.*

26. D. Balthafar Bekkers reformirten Predigers in Amfterdam

bezauberte Welt. Neu überfetzt van JOHANN MORITZ SCHWAGER, Paftor zu Jöllenbeck; durchgefehen und vermehrt von D. JOHANN SALOMO SEMLER. [Portret.] Leipzig, in der Weygandfchen Buchhandlung. 1781. 8vo. I: 10 bll. + 464 pp., sign. a2—b, A2—Ffa. II: 6 bll. + 474 pp., sign. A2—Hh. III: Mit einem Kupfer. 1782. 6 bll. + 716 pp., sign. A2—Yy.

De plaat is dezelfde ais in de duitsche edicie van 1693.

27. Le monde enchanté ou Examen des communs sentimens touchant les Efprits, leur nature, leur pouvoir, leur administration & leur opérations. Et *Touchants les éfets que les hommes font capables de produire par leur communication & leur vertu*, Divisé en quatre Parties par BALTHASAR BEKKER, Docteur en Théologie, & Pafteur à Amsterdam. *Traduit du Hollandais.* A Amsterdam, Chez Pierre Rotterdam, Libraire fur le Vygendam. 1694. 12mo.

4 dll. I: Met portret. 68 bll. + (378) pp. + 2 bll., sign. *2—******6, A—Q6. II: 12 bll. + (734) pp. + 3 bll., sign. *2—*6, A—Ff6. III: 18 bll. + 484 pp. + 2 bll., sign. *2—**4, A—X. IV: 16 bll. + (728) + 3 bll., sign. *2—**4, A—Hh4. Het laatste deel met platen. De opdrachten zijn geteekend door Bekker, in deel IV met het bijschrift: Amfterdam ce 16 Mars 1694. dernier de ma foiffantieme anné, & quant au refte, Dieu me veuille faire misericorde.

Behalve de hier aanwezige vertalingen vind ik ook (*Bibliotheca Britannica* by Robert Watt, Edinburgh 1824, 4to, sub art. Bekker) een engelsche geciteerd onder den titel:

28. The World Bewitched, or an examination of the common opinions concerning spirits. London 1695. 8vo.

§ 3. *Kerkelijke maatregelen tegen de Betooverde Werld.*

29. Eenige Extracten uyt D^r^. BECKERS Betooverder Weerelt, *Tweede Deel.* Daer Beneffens Een Extract uyt de Synode, gehouden den 10. Augufti 1691. tot Edam. Raakende Dr. BECKERS Betooverde Weerelt. Beneffens deffelfs Veroordeeling. Gedrukt in 't Jaar, 1691. 4to, (8) pp., sign. A 2.

30. Autentyke Copye Van de Articulen Die van het Eerwaarde Consistorie van Amsterdam. *den* 23. *Aug.* 1691. *opgeſtelt zyn* Om voor te houden aan D° B. BEKKER. En de aenbieding die D° B. BEKKER daar op gedaen heeft *den* 30. *Auguſti* 1691. Tot Amsterdam. Gedrukt bij Gerardus Borstius, Boekverkooper, aan den Dam. 4to, 4 bll., sign. A 2 — A 3.

31. Articulen Tot ſatisfactie aan de Eerw. Claſſis van Amſterdam, Van D°. BALTHASAR BEKKER, *Overgeleverd den* 22 *January* 1692. Wegens ſyn uytgegeven Boek, genaamd de Betoverde Wereld. Te Leuwarden. Gedrukt bij Hero Nauta, Boekverkoper voor aan in de Peperſtraat. 1682. 8vo, 14 pp. + 1 bl., sign. A2—A5.

32. Articulen Tot satisfactie... Tot Amsterdam, By Gerardus Borstius... 1692. 4to, 12 pp., sign. A2—A3.

33. Circulaire brief Van de Eerwaarde Kerken-raad van Rotterdam, geſchreven aan de Reſpective Kerken-raden van Zuyd ende Noord Holland; misgaders aan de voornaamſte Steden van de verdere gëunieerde Provincien, wegens de ſaake van Dr. BALTHASAR BEKKER, en ſyn Boek de *Betooverde Weereld.* 4to, 2 bll. Geteekend: L. DE WITH en W. A. BRAKEL.

34. Briev Van de Eerwaarde Claſſis van Utrecht, *Aan de* Eerwaerde Claſſis van Amſterdam. Daer toe dienende, dat Dr. *Bekker* Autheur van dat fameuse boek, de *Betoverde Werelt* genaemt, niet wederom tot de bedieninge van het *Predik-ampt* in de Gereformeerde Kerck toegelaten werde. t' Amsterdam, By Aart Dirksz. Oossaan, Boekverkooper op den Dam, Anno 1692. *Gedruckt na de Copye tot Utrecht.* 4to, (8) pp., sign. A2, ged. 18 Maart 1692.

35. Nader, en particuliere Missive Van de Eerwaarde Kerkenraad van Rotterdam, Aan de Eerw. Kerkenraad van Amsterdam, Speciael dienende tot een aenmaningh om doch ernſtigh

te zyn ontrent de faek wegens *Dr. Balthazar Bekker*, en de gegeve opfchuddingen, en ergerniffen door het uytgeven van fyn boek *de betoverde Werelt* genaamt, veroorfaekt. Tot Amsterdam, By Johannes Dale,... *Naer de Copie van Rotterdam.* 4to, 2 bll. Ged. 18 Maart 1692.

36. Brieven Van eenige Kerkenraden buyten de Provintie van Holland, Namentlyk *Van 't Eerw. Claffis van* Walcheren [dd. 31 Jan.], *van de Eerwaardige Kerkenraden van* Middelburg [dd. 22 Maart], Utrecht [dd. 7 Maart O. St.], Leeuwaarden [dd. 19 Maart] en Groningen [dd. 19 Maart], Aan de Eerwaardige Kerkenraad van Rotterdam, *Tot Andwoord op haren Circulaire Brief, rakende de fake van* Dr. B. Bekker. *Naer de Copie* Tot Rotterdam, By *Reinier van Doesburg*, Boekverkooper 1692. 4to, pp., sign. A2—A3.

37. Rescripsie Op Seker Missive, Aan feker Vriend, om fyn Advijs of goed bedunken eens te mogen fien, wegens de omfwevende Brieven van eenige Kerken-raden: en wel byfonder die van Rotterdam, gefchreven aan de respective Kerken-raden van Suyd-en-Noord-Holland. Mitfchaders aan de voornaamfte Steden van de verdere geünieerde Provincien, wegens de Sake van Dr. *Balthazar Bekker*, en zyn Boek, de *Betooverde Wereld.* Luydende als volgt. t' Amsterdam, by Daniel van den Dalen,... 1692. 4to, (28) pp., sign. A2—D.

38. Aanmerkingen van eenige rechtzinnige broeders *over de* Articulen van Satisfactie, *Waar op men met* D. B. Becker *een verdrag gemaakt heeft.* Tot Leyden, By Frederik Haring Boekverkooper 1692. 4to, (24) pp., sign. A2—C3.

39. Request Aan de Eerwaarde Kerkenraad Van Amsterdam, *Overgelevert den* 20 *Maart* 1692. Ten eynde de fufpenfie van D°. *Balthafer Bekker* mochte werden gecontinueert. Tot Amsterdam, By Gerardus Borstius... 4to, 12 pp., sign. A2—A3.

40. Twee Requesten Opgeſtelt door verſcheidene ledematen *der Gereformeerde Kerk in* Amsterdam. Ter ſaak van D°. BALTHASAR BEKKER. Tot Amsterdam, By Daniel van den Dalen ... 1692. 4to, 8 pp., sign. A2.

41. Brief Aan een Regent der Stad Amsterdam. Behelſende een Regtſinnige uytlegginge, redenmatige Verklaringe, van de *Articulen die D. Balthaſar Bekker op den* 22 *Januarij* 1692 *heeft overgeleverd aan de Claſſis van Amſterdam, wegens ſyn uytgegeven Boek, genaamd, de Betoverde Wereld;* met eenige Philoſophiſche Redeneringen, ſeer nut en dienſtig, om verſcheidene dingen in 't ſelve Boek wel te verſtaan; en een kort verhaal van den uytſlag der *Kerkelyke Proceduyren*, daar over gehouden. Midtsgaders Eenige *Aanmerkingen;* ſtrekkende, eerſtelyk, tot *Wederlegging* van ſeker *Laſterſchrift;* ten tweeden, tot *Bewijs*, dat het voor den Staat deſer Landen ten hoogſten ondienſtig en gevaarlijk is, de gemelde ſaak verder, in *Synoden*, of anderſins, te laten verhandelen, of *decideren.* In 's Gravenhage, by Meyndert Uytwerf, Boekverkooper in de Halſtraat, Anno 1692. 4to, (136) pp., sign. A2—R3. Ged: „*'s Gravenhage den* 19 *Mey* 1692."

42. Nodige bedenkingen Op de nieuwe beweegingen, Onderlangs verwekt door den Circulairen Brief En andere Middelen, Tegen den Autheur van 't Boek de B. W. Door BALTHASAR BEKKER, *Predikant tot Amſterdam.* t' Amsterdam, Gedruckt by Daniel vanden Dalen .. 4to, (64) pp., sign. A—H2. Ged. 9 July 1692.

43. Briev Van de Eerwaarde Kerkenraad van Utrecht Aan de Eerw. Kerkenraad van Amsterdam, Daar toe tendeerende dat de Auteur van het Boek, de *Betoverde Wereld* genaamt, niet wederom tot de bedieninge van het Predik-ampt in de Gereformeerde Kerke mach werden toegelaten. Tot Amsterdam, By Johannes Dalé, Boekverkooper in de Gaſthuys-moolen-ſteegh.

Naer de Copie van Vtrecht. 4to, 8 pp., sign. A2—A3, ged. 7 Maart, O. St. 1692.

44. Drie Resolutien des Classis van Amsterdam, Bij deselve genomen op den 22. Jan. 8. April en 21 Julij deses jaars, in de sake van BALTHASAR BEKKER Predikant tot Amsterdam, *Betreffende sijn Boek* De B. W. Waar by gevoegd zijn enige Reflexien van onbekende hand den Auteur daar over toegesonden. t' Amsterdam, By Daniel van den Dalen, . . . 1692. 4to, 16 pp., sign. A2—B3.

45. Remonstrantie *in de Eerw. Synode van Noord-Holland, jegenwoordig vergaderd tot Alkmaar, ingediend by ofte van wegen Balthasar Bekker, S. S. Th Dr. ende Predikant tot Amsterdam, op den* 5. *Aug.* 1692. 4to, 8 pp., sign. A—A3.

46. *Protest van Balthasar Bekker, S. S. T. D. en Predikant tot Amsterdam, ter Synode van Noordholland binnen Alkmaar ingeleverd, den* 7 Augustus 1692. 4to, 1 bl.

47. Kort en waarachtig Verhaal Van 't gebeurde tsederd den 31. Mey 1691. tot den 21. Aug. 1692. In den Kerkenraad en Classis van Amsterdam, en de Synode van Noord-Holland. In de sake van BALTHASAR BEKKER, *S. S. Th. Dr. en Predikant tot Amsterdam*; Over syn Boek genaamd De B. W. t' Amsterdam, By Daniel van den Dalen, . . . 1692. 4to, 2 bll. + 30 pp., sign. *—****3.

48. Copy Van een Brief Geschreeve aan een Heer, woonende tusschen Rotterdam en Dort. *Raakende het gepasseerde in de saak van* Dr. B. BEKKER; Door een liefhebber van vreede en waarheid. *Tot* Dord, Gedrukt by *Gerrit Abramsz.* 1692. 4to, 18 pp., sign. A2—C.

49. Viervoudige Beantwoordinge *Van Beswaarnissen, voorgesteld aan* BALTHASAR BEKKER, . . . Over syn Boek, genaamd de

B. W. Zijnde I. Extracten, door Gecommitteerden des Kerkenraads, met de korte *Aantekeningen* van den Auteur, die tot mondelinge Conferentie hadden mogen dienen. II. De XIII Artykelen, hem eerst van den Kerkenraad, en daarna van de Classis voorgesteld: met syn Antwoord op de selve, en ene *Acte van Satisfactie* daar by van hem aangeboden. III. De VI. Onderhandelingen der Gecommitteerden van de Classis, met den Auteur gehouden, behelsende de voornaamste *Beswaarnissen* tegen het gemelde Boek; en syne *Antwoorden* op een ieder van deselve. IV. D' Artykelen van *Satisfactie*, hem laatst van de Synodus tot Alkmaar voorgehouden, met syn Antwoord naderhand daar op gesteld. t' Amsterdam, By Daniel van den Dalen,... 1692. 4to, 3 bll. + 74 + (110) + 16 pp., sign. *2—*3, A—K, (a)—(o3), A—B3.

50. B. Bekkers Naakt Verhaal Van alle de kerkelike Handelingen, Voorgevallen In den Kerkeraad en de Classis van *Amsterdam*, alsmede in de Synoden van *Noordholland*, tsedert den 31. May 1691. tot den 21 Aug. 1692, Na vervolg des tyds uit de eigene Acten en bygevoegde stukken der voornoemde kerklike Vergaderingen tsaamgesteld, en met Aanteekeningen van den Auteur over verscheidene omstandigheden breder verklaard. t'Amsterdam, By Daniel vanden Dalen,... 1693. 4to, 6 bll. + 80 + 40 + 70 pp., sign. *2—**2, A—L2, A2—Ee3, Aaa—Iii3.

51. Acten ofte handelingen van de Noord-Hollandsche Synodus, gehouden binnen Edam en Alkmaar, Anno 1691. en 1692. Rakende *Dr. Balthazar Bekker*, en syn Boek de *Betoverde Wereld*, met alle de Documenten daar toe behoorende, waar onder ook eenige, die in het Synodale Acten-Boek niet en staan uyt-gedrukt; met een Voor-reden, strekkende tot weder-legging van *Dr. Bekkers Remonstrantie* en verdere Exceptien tegen de *Competentie* van de Synodus. Gedrukt t' Enchuysen, *By Jan Dirksz Kuyper.* 1692. Te koop tot Amsterdam, by *Gerardus*

Borſtius, en *Jan ten Hoorn*, Boek-verkoopers. 4to. 30 bll. u. 102 S. sign. *ij—********, A—N3.

52. Aanmerkinge Op de Handelingen der twee laatſte Noordhollandſche Synoden, in de ſake van B. BEKKER, ten opſighte van ſijn Boek genaamd *de Betoverde Weereld;* nu verſch t'Enkhuiſen gedrukt. *En de Verſchoninge derſelve gemaakt in de Voorrede daar voor, mitsgaders het Request der Gedeputeerden van 't voorleden jaar daar achter by gevoegd.* 4to, 16 pp. sign. A—B3.

53. Ondersoek en antwoord Van BALTHASAR BEKKER, S. S. Th. D.... Op 't Request Door de *Gedeputeerden der Noordhollandſche Synode* tot Edam, in den Herfſt des jaars 1691. ingegeven aan de Ed. Gr. Mog. Heeren Staten van Holland en West Frieſland tegen ſijn Boek de B. W. Onlangs t' Enkhuiſen in druk uitgegeven door Gecommitteerden der Noordhollandſche Synode tot Alkmaar, achter derſelver Acten of Handelingen in de ſake van den ſelſden Auteur en deſſelfs Boek. t' Amsterdam, By Daniel vanden Dalen,... 1693. 4to, 2 bll. + 98 pp. sign. *2, A—N.

§ 4. *Polemiek over de Betooverde Werld.*

a. **Anonieme pamfletten.**

54. d' Onttoverde Werelt, Handelende van de Duyvelen en Tovenaers, haer macht en onmacht &c. Tegens die gene die niet geloven datter Duyvelen of quade Geeſten zijn, uyt de H. Schrift en met verſcheyde Hiſtorien beveſtigt. t'Amsterdam, Bij Joannes Boekholt, in de Gaper-ſteeg by de Beurs. 1691. Kl. 8vo, 112 pp., sign. A 2 — G 5.

55. Copye Van een Brief Aen N. N. *Behelſende* Eenige Conſideratien (over het Boek van Dr. BEKKER, genaamd de B. W.) Aangaande de Geesten. Waar in duydelyk aangewezen wort,

dat D^r^. BEKKER, in die stoffe verwart is, en fich felve tegenspreekt. *Dienende met een ook tot bewijs, dat de Philosophie niet moet zijn de Uytlegfter der schriftuur.* Heeft God de Wijsheyt defer Werelt niet dwaas gemaakt? 1 Cor. 1 vers 20. Door een Liefhebber van de Vrede, en rust der Christenen. 4to, 12 pp. sign. A 2 — B 2.

56. De Geest van DAVID JORIS, sprekende zijn eygen taal, in defe laatfte Eeuwe. Waar men als in een spiegel fien kan, dat veel der stellingen die den Heer BEKKER in fijn Tweede Deel van de *Betoverde Weerelt* ftelt, uyt dit Monfter fijn voortgeteelt. Op dezen Regel: 't Is al geen GOUDT dat 'er blinkt, Noch al geen DREK 't geen dat 'er ftinkt. *Uyt Middelburg*, By Pieter Jansz, 1691. Het Jaar van den Geeftelijken Oorlog. 4to, (16) pp., sign. A 2 — B 3.

57. Brief Geschreven van Utrecht, Aan een Vriend tot Amsterdam, over het Boek genaamd de B. W. Als mede wat daar omtrent is voorgevallen, 4to (20) pp., sign. A 2 — C.

58. Antwoord Op een Brief gefchreven van een Vriend tot Uytrecht, Den $\frac{2}{12}$ Julij 1691. Zijnde een korten Inhoud van het Tweede Boek genaamt De B. W., *Befchreven door* D°. BALTHASAR BEKKER, S. Th. D. *En Predikant te Amfterdam.* 4to, 24 pp., sign. A. — C 3.

59. Een Brief Van N. N. Aan den Predikant BALTHAZAR BEKKER, En fijne Aenhangers. Uyt ter Veer, By *Cornelis Pieterfz.*, in 't Jaar 1691, 4to, 2 bll.

60. Eenvoudige Aanmerkinge over 't geene in de Saak van D°. BALTHASAR BEKKER En zijn Boek is gepasseert, vergeleeken Met de handelingen der Roomsche Geestelijkheyd Hier in overeenkomende: Dat men moet gelooven wat de Kerk gelooft, en den ketters geen woord houden. t' Amsterdam, In 't jaar der kerkelijke dwingelandy. 1692. 4to.

61. Provisioneel Antwoord Door D. T. S. de Jonge. Van Utrecht gefchreven aan H. V. G. tot Amfterdam, den 4. February 1692. Met de Bylagen hier toe dienende. 4to, 36 pp., sign. A2—E.

62. Een Brief van Utregt, Van D. T. S. de Jonge, Gefchreven aan fijn Vriend H. V. G. Tot Amsterdam. Dat het Provifioneel Antwoord, agter fijn Brief gedrukt, gedateert den 4. February des felven Jaars, niet voor D. T. S. het fijne wil gehouden hebben, om dat diegene die liegen, lafteren en fchelden, en in haat en nijd tegens haren naaften leven, des Duyvels werken doen. In 's Gravenhage, By Elders van der Stoel. 4to, (16) pp. sign. A2—B3. Gedat.: Utregt $\frac{30}{10}$ April 1692.

63. Den Predikant D. Balthasar Bekker, seediglyk ondersogt So in zyn Perfoon als Schriften, of hy die derft voorgeven, buyten hem alleen, de gantfche werelt betovert te zyn, felfs hier af wel vry is, ende dat daer en boven op hem niet foude Werken, de geest van hovaardye en dwalinge tot ergernisse En van de Kleine, en van de Arme, en van de Verslagene van Geest, en die Beeven voor Gods Woort. Bij een Missive den 19 January 1692. door H. v. G. van Amfterdam gefchreven aan D. T. S. de Jonge tot Uytregt. Met zyn Antwoord provifioneel tot nader Berigt daar op gevolgt, den 4. February deffelven jaars. Gedrukt tot Uytregt. By Willem Jansz. 1692. 4to, 36 pp. sign. A2—E.

64. Copy van een Brief Geschreeve aan een Heer, woonende tusfchen Rotterdam en Dort. Raakende het gepasseerde in de saak van Dr. Bekker; Door een liefhebber van vreede en waar heid. Tot Dord, Gedrukt by Gerrit Abramsz. 1692. 4to. Gedateerd 28. Maart.

65. Brief van N. N. aan Balthasar Bekker. 4to. Onderteekend: *Uyt Rotterdam, den* 1 *Februarij* 1692.

66. Den verkeerden Duyvel Van den Throon gefchopt, En den rechten weder hervoort gebragt, *Verhandelende* Van *Engelen* en *Duyvelen*, hare macht ende werkinge, waar in befonderlyk getoont wort wat den Duyvel is, fchriftmatigh voorgeftelt, waar in de fwaarfte ftukken van die materie worden opgeloft, noch noyt zoo voortgebracht. Door A. H. 1 *Theff.* 5 : 21. Beproeft alle dingen, behoudt het goede. t'Amsterdam, By N. Holbeex, Boekverkooper in de Kolk-fteeg. 1692. 4to, 2 bll. + 36 pp., sign. *2, A—E.

67. Reedelyk Bewys, Dat het On-reedelikheid is, Uit de Reeden D'onmogelijke werking der Geesten op Ligchaamen aan te dringen... Anno 1692. 4to.

68. Den tweeden Druk, Van 't Redelyk Bewys, dat het Onreedelykheid is, Uit de Reden d'Onmogelijke Werking der Geesten op Ligchaamen aan te dringen; *Vermeerderd met een Tweede*, Waar in betoogd word *dat het insgelyks* Onredelykheid *is*, *de* Reeden *alleen in zaaken van allerley natuur*, *voorneemlyk des* Geloofs, *te willen gebruiken:* Reedelyk, *dezelve hier te onderwerpen.* Beide in haar beflag vertoonende Een fteevige *Cartefiaanfe* Storm-ram, om de *Grond-pilaar* van een *onlangs-half-opgetimmerd Gevaarte* te vellen, en 't zelve in te doen ftorten. — — — — — — *Labat ariete crebro Janua*, *&* *emoti procumbunt cardine Postes.* Tot Amsterdam, By Johannes Boekholt, Boekverkooper in de Garper-fteeg, by de Beurs. 1692. 4to, 16 pp. sign. A2—B3.

69. Kort Begrip van de twee boeken der B. W., in 't ligt gedragt door den heere Balthasar Bekker, S. T. D. en Predikant te Amsterdam, zeer dienstig tot het recht verftaan (en teffens strekkende tot een bondig register) van dat vermaarde werk. Opgesteld door Een Redenlievenden hater van bygeloof. Te Rotterdam, By Izaak van Ruynen. 1661. 4to.

70. De herstelde Duyvel, Ofte Waerachtige Historie Van het

bedrijf van den boofen Geeft Tot Nieukerken Een Dorp geleegen in 't Graaffchap Meurs, *Waer van getuygen zyn eenige hondert menfchen*, *ende verfcheidene Magiftraets perfoonen ende Prædicanten als noch in 't leven wefende.* Om te dienen tot overtuyginge van den Heere BALTHASAR BEKKER ende weder-legginge van deffelfs vreemde ftellingen in zijne B. W., als of het maer alleene telletjes waeren dat 'er fpoocken zyn, ende tydelyx geeften aen de menfchen verfchynen. Gedrukt onder de Degel. 1695. 4to, 12 pp., sign. A2—B2.

b, Joh. Aalstius en Paulus Steenwinkel.

71. Zedige aanmerkingen. Waar in de Gronden en de daar op gebouwde redeneringen van den wytberoemden Heer, Dr. BALTH: BEKKER, *Nopende den aard en werkingen der Geeften aan Gods woord en de Reden getoetft worden.* Door JOANNES AALSTIUS, en PAULUS STEENWINKEL Dinaren des Euangeliums tot Hoornaar. en Schelluynen Tot Dordregt, By *Dirk Goris*, Boek-Verkooper, woonende by de Wynbrug, in de Griffioen. 1693. Kl. 8vo, 15 bll. + 278 pp., sign. § 2—**3, A—S3.

72. Brief Van BALTHASAR BEKKER S. T. D. en Predikant tot Amfterdam. Aan twee eerwaardige Predikanten D. JOANNES AALSTIUS tot *Hoornaar*, ende D. PAVLVS STEENWINKEL *tot Schelluinen*, Over derfelver zedige Aanmerkingen *op een deel des tweeden Boex van fijn Werk genaamd* De Betoverde Weereld. t' Amfterdam by Daniel vanden Dalen,... 1693. 4to, (12) pp., sign. A2—B. Gedateerd: Amst. 5 April 1693.

73. De Redenen Voor de onmagt der Geeften, In het oordeel der Wysgeeren gewogen, en te licht bevonden: Ofte een beknopt Betoog, Dat in die redenen welk men voortbrengt *tot bewijs*, dat de Geeften niet magtig zyn om de Lichamen te bewegen, *geen bewijs is*, felfs na het oordeel *die 'er Mannen*, door welke defe onmagt der Geeften wort vaft-geftelt. Neffens

Een korte Aanſpraak oan de Eerwaarde, veel-geagte, en ſeer geleerde Mannen, Joannis Aalſtius, *en* Paulus Steenwinkel, *Dienaren des Euangeliums tot ..... en Schelluynen.* Door E. S. S. In 's Gravenhage by Meyndeat Uytwerf,... 1694. 4to, 6 bll. + 20 pp., sign. *2—**, A—C.

c. d'Aillon.

74. Omstandig bewys, Dat de Dæmones Overgeſet Duyvelen, Geen quade Geeſten, maar Zielen van Menſchen geweeſt zijn de welke op de werelt rechtvaardigh geleeft hadden, en dat de ſelve naar het gevoelen van d'oude Heydenen, hare woonſtede in 't opperſte en zuyverſte deel van de Lucht gehadt hebben, en ook Middelaars tuſſchen de Goden en Menſchen geweeſt zijn. Als ook datter maar eene Duyvel of Satan is. *Welk gevoelen met dat van d'Heer Predikant* Bekker *in ſijn Boek* de Betoverde Wereld *genaamt veryat, over een ſtemt.* Getrokken uyt de Schriften van d'Heer *Daillon* Frans Predikant. In 's Gravenhage, by Meyndert Uytwerf, Boekverkooper in de Halſtraat, Anno 1692. 4to, 2 bll. + (44) pp. sign. A—E.

75. Brief van de Heer D'Aillon Tegenwoordig tot Londen, *Aan* De Heer N. N. Over ſijn gevoelen van de Eenheit des Duyvels. 4to, 8 pp., sign. a 2 — a 3. Gedateerd: 16 *December* 1691.

d. B. Bekker.

76. Kort berigt van Balthasar Bekker S. T. D. Predikant tot Amſterdam. Aangaande alle de Schriften, Welke over ſyn Boek de B. W. Enen tijd lang heen en weder verwiſſeld zijn. Tot Franeker, By Leonardus Strik, Boekverkoper. Anno 1692.

4to, 72 pp., + 8 pp.: *Vermeerdering des tweden Druks van het Kort Berigt.* Sign. A2—I3, A—A3.

e. W. van Blyenbergh.

77. Klaare en Beknopte Verhandeling van de Natuur en Wer-

kinge der Menschelyke Zielen, Engelen en Duivelen. Vervat in gewisfelde Brieven tusfchen de Heer WILLEM VAN BLYENBERGH, en WILLEM DEURHOFF. t'Amsterdam, by Jan ten Hoorn. 1692. 4to.

f. H. Bouman.

78. Disputatio Van verfcheide Saaken, Raakende de Wonderwerken, En of een Schepfel die doen kan: item van de Engelen, Duyvelen, &c. Voorgevallen in de Mennifte Kerk, het Lam genaamd, terwyl het Oeffening was, den 7 Auguftus, en den 29 Mey te vooren, defes Jaars 1695. *Door verfcheyde Broeders van defelve Societeyt, die tegenwoordig waren, opgefteld, en nagefien van* H, Bouman, *die ook een kleyne* Voorreden, *voor, en weynig* Aanmerkingen *achter heeft bygevoegd.* t'Amsterdam, By J. Smets, en P. Dibbits, Boekdrukkers op de Nieuwe-zyds Achterburgwal, 1695. 4to, (24) pp., sign. A2—C3.

79. Disputatie over den Duyvel, of dezelve is een geschaapen Geest, buyten de zielen der Menschen, dewelke afgevallen en boos geworden is, ofte niet? Voorgevallen tusfchen I. van KUYK, Krankbezoeker ter eenre, en H. BOUMAN, ter andere zyde, op den 26 December, 1694. Door een liefhebber der waerheit, zoo daar tegenwoordig was, opgestelt. Hier is noch by gevoegt een Brief, Aan geseyde J. van Kuyk... t'Amsterdam, by E. Webber. 1695. 4to.

80. Brief van LAMBERT JOOSTEN, Met een Antwoord Op de felve, van HERMAN BOUMAN, *Waer in gehandelt word van de Engelen en Geeften, &c.* En welk laatfte een zedige verantwoordinge behelft, van de fwaare gevolgen, of befluyten, die den Autheur des Briefs, uyt het gevoelen van H: B: tracht te maken. t'Amsterdam, By Andries van Damme, Boekverkoper op 't Rokkin, bezyden de Beurs. MDCXCVI. 4to, 42 pp., sign. A2—F.

81. (H. BOUMAN:) Aanleydinge, om klaar te konnen uytvinden wanneer men in de H. Schriftuur van Duyvel, Satan, Boose Geest, etc. in ons Nederduyts leest: Hoe het selve te verstaan zij... Den Tweeden druk, en vermeerderd. t'Amsterdam, by Robert Blokland. 1700. 4to.

g. Henricus Brink.

82. Toetsteen der Waerheyt ende der meyningen, ofte Verhandelinge van de Cartesiaansche en Cocceaansche Vraagstukken. Utrecht... 1691. 4to.

Behelst een *Ontzenuwinge van het bekende godlasterlyk boek van* Balthazar Bekker. De Voorrede verfcheen ook afzonderlyk:

83. H. BRINK: De Godslasteringen van den Amsterdamschen Predikant Bekker, ter waarschouwinge van alle vrome in den lande, wederleid in de Voorreden van de Toetsteen der Waarheid en der Meyningen. 4to.

84. Seedige aanmerkinge Over de Voorreden, Genaamt: De Godtslafteringe van den Amfterdamfche Predikant, Dr. BEKKER, ter waarfchouwinge van alle Vroome in den Lande wederleyt, in de Voorreden voor de Toetfteen der Waarheyt, ende der meyninge, door *Henrikus Brink*, *&c.* Door N. N. t'Amsterdam, By Daniel van den Dalen,.... 1691. 4to, 8 + 88 pp., sign. A2, A—L3.

85. Ongenoegsame Satisfactie, gedaan Door den Autheur van het Boek, de *Betoverde Wereld* genaamt, in feekere Artikelen, uitgegeven na den 22. *Januarii* laatft-leden. En *Word aangewefen, hoe het reeds gegevene Scandaal onafwiffchelyk foude vermeerderen, indien de felve Auteur daar op tot de bedieninge des Predik-ampts in de Gereformeerde Kerke wederom werde toegelaten.* Door HENRICUS BRINCK, Dienaar der Gemeente Jefu Chrifti tot *Utrecht*. Tot Utrecht, Gedrukt by de Weduwe van Willem Klerck, Boeckverkoopfter, op de Neude, in de

Grond-Regel der Waarheyd. 1692. 4to, 6 bll. + 90 pp., sign. *2—**2, A—M3.

86. Vervolg van de Klaare en Beknopte verhandeling van de Natuur en Werkinge der Menfchelyke Zielen, Engelen en Duivelen, vervat In gewiffelde brieven tuffchen de Heer HENRICUS BRINCK *Predikant tot Utrecht*, en WILLEM DEURHOFF. t'Amsterdam, By Jan ten Hoorn, Boekverkooper over het Oude Heeren Logement, 1693. 4to, (80) pp., sign. A2—K3.

h. Florentius Costerus.

87. [F. COSTERUS:] De gebannen Duyvel weder in geroepen, Ofte Het Vonnis van Doctor Bekker *over den Duyvel gevelt*, *in Revisie gebragt*. Gedrukt voor de Vreed-lievende, by Willem van Vreden, Boeck-verkooper in de Waerheyt. 4to, 38 pp., sign. A—E2. Ged. 24 Sept. 1691 en onderteekend: BLOEMARDUS THUSIUS.

i. Nathan Cythræus.

88. Tegen de Al te-ftyfkoppige Veroordeelders Van Broederen, En Geloovigen, Getrokken uyt het Reys-penninckxken op de Uyterfche reyfe naar 't Vaderlandt, Van NATHAN CYTHRÆUS, Geweefene Profeffor in d'Illustre Schole, tot Bremen. Gedrukt Anno 1692. 4to, (6) pp. sign. A2—H3.

k. Willem Deurhof en Jacobus Schuts.

89. [J. SCHUTS:] W. DEURHOFS Geestelooze Geesten, ofte Gevaarlyke Grondregels. 4to, 36 pp., A sign. A—E2.

90. Brief van WILLEM DEURHOFF Aan JACOBUS SCHUTS, *Kranken-bezoeker in 's Graavenhaage:* Vervattende een Verdeediging van de Natuur en Werkinge der Geeften, *Teegen het Gefchrifte genaamd*, W. DEURHOFFS Geeftelooze Geeften, *ofte* Gevaarlyke Grondreegels. t' Amsterdam, By Jan ten Hoorn, . . . 1693. 4to, 40 pp., sign. A2—E3.

91. Brief van Jacobus Schuts aan Willem Deurhoff. Vervattende Een nader bewijs van *W. Deurhoffs* Geeſteloſe Geeſten, Ofte Gevaarlyke en het ware Chriſtendom verloogenende Grond-regels. In 's Gravenhage. By Meyndert Uytwerf... 1693. 4to, (52) pp., A2—G.

f. Henricus Groenewegen.

92. Pneumatica, Ofte Leere van de Geesten, *Zynde* Denkende en Redelike Wesens. In welke *Beweſen word, dat deſelve* Geeſten, *en wel byſonder de* Engelen, *zoo Goede, als Quade, oefenen dadelike werkingen, volgens hare nature op* Lichamen, *dat is zelfsſtandigheden die uytgeſtreckt zijn.* Uytgegeven by gelegenheyd van 't Boek De B. W., geſchreven door Balthazar Bekker, Predicant tot Amſterdam. *In drie Deelen.* I. In het *Eerſte* werd gegeven de beſchryvinge van de *Geeſten*: Haar weſentlik onderſcheyd van de Materie ofte ſtoffelyke ſubſtantie beweſen. De Gronden van *Hobbes* en *Spinoſa* wederlegd. Vertoond de natuure van de beweginge der Lichamen, en de werkinge van een *Geeſt* daarontrent, &c. II. In het *Tweede* worden de heerlikſte en kragtigſte plaatſen der Heylige Schrifture, die van de werkinge van *Engelen* op *Menſchen*, of op eenige *Materie* handelen in haar luyſter geſteld, ende byſonder die van den Engel des Verbonds. III. In het *Derde* werd byſonder van de *quade Geeſten*, ofte *Duyvelen*, en hare werkinge gehandeld. Waar onder ook van *Tooverye*, *Waarſegginge*, *Spooken*, *&c.* Pſal. 104. vs. 4. *Hy maakt ſijn Engelen Geeſten: ſijne Dienaars tot een vlammende vyer.* Door Henricus Groenewegen, *Bedienaar der Gemeente J. Chriſti tot* Enchuyſen. t'Enchuysen, By Hendrik van Straalen, Boekverkooper... Anno 1692. 4to. 4 bll., 88 + 126 pp. + 1 bl. + 156 pp. sign. *2—*3, A—L3, A—Q3, Aa—Gg3.

93. Verhandeling van de Mirakelen *Of* Wonderen, Die van de Viſitatoris: Door ordere des E. Claſſis van Enchuyſen, uyt het Boek genaamd Pneumatica, &c. van *Do. Henricus Groene-*

wegen gemaakt, verworpen zyn. 4to, (24) pp. sign. A2—C2.

m. Mr. Lucas van Gunst.

94. Den gevallen Engel, weereloos. En desselfs Onmacht, en Krachteloosheyd, klaarlijck, vertoont uyt de H. Schriftuur, het Geestelijck en Wereldlijck Recht, als mede uyt de Historien. Door *Mr.* LUCAS van GUNST, *Rechtsgeleerde.* Men vindtse te koop t'Amsterdam, By Joannes en Gillis Janssonius van Waesberge. 1692. 4to, 2 bll. + 52 pp. sign. A—G2.

n. Petrus Hamer.

95. Voorlooper tot de volstrekte wederlegginge *Van het gene de* heeren ORCHARD, DAILLON en BEKKER Hebben aen het licht gebragt; *Aengaende de* werken, *en* macht *der* Geesten: *en met name der* Duivelen. Door PETRUS HAMER, Dienaar *Jesus Christi in Numansdorp.* Uitgegeven na kerken-ordre. Met belofte *refutatoir* van zekeren *Brief* aen een *Regent* van Amsteldam. Dato 18 Maij 1692. Tot Dordrecht, By Cornelis Wilgaarts, Boekverkooper. 1692. 4to, 4 bll. + 40 pp. sign. *2—*3, A—E3. Gedat.: 14 Junij 1692.

96. Volstrekte Weder-legginge *Van de Heeren* ORCHARD, de DAILLON, en BEKKER, Over de Werkinge der Geesten *uitwaerts*, en met name der Duivelen, By *occasie*, en tegen Dr. BEKKERS Betooverde Weereld, en Kort Bericht *Tot Vertoog* Dat de Heeren VOETIUS, SCOT, VAN DALE &c. door hem vergeefs worden aen-getrokken; mitsdien sy *hem* in de grond van de zaek *tegen* zyn. De Voor-reden *Geeft eenige* aen-merkingen, over *twee* brieven *van* Dr. ERICUS WALTEN; d'eerste *aen een* Regent *van* Amsteldam, *meest over de Artykelen van* Satisfactie *by* Bekker *aen den E. Classe aldaer over-gegeven*, den 22. *Jan.* 1692. *en* d'andere *aen den* Grave *van* Portland, *rakende eenige wezentlijke stoffen: mitsgaders* over Dr. Bekkers *zoo-genaemde* Vier-voudige Beantwoordinge, Door PETRUS HAMER, *D. J. C. in Numansdorp. Tot* Dordrecht By Corne-

lis Willegaarts, Boek-verkooper recht-over de Beurs. 1693. 4to, 32 bll. + (580) pp., sign.)(2—*****3, A—Dddd.

o. Everardus van der Hooght.

97. Eerste Briev van הַגֶּבֶר ΦΙΛΑΛΗΘΗΣ *Haggébher* PHILALEETHEES, Gefchreeven Aan Zijnen Vriend N. N. Over Den Persoon en het Boek van D°. BALTHASAR BEKKER. In opzicht van de *Oudheyd*, ende het *Gewichte* zijner Dwaling; nevens fijne *Onkunde* in de *Godtgeleerdheyd* ende in de gronden van de *Hebreeufche Tale;* demonftratiie beweefen, uyt zijne Verklaring van *Gen.* 18. en *Job* 1. en 2. Tot Amsterdam, By Gerardus Borstius,... 1691. Gedateerd: „in myn Ruftplaats, defen 10, Septemb. 1691." 4to, 236 pp., sign. A—C.

98. Tweede Briev van הַגֶּבֶר ΦΙΛΑΛΗΘΗΣ, Gefchreeven Aan Zijnen Vriend N. N. Over De ordentelyke Kerkelyke Proceduuren, gehouden tegen den Persoon ende het Boek van D. BALTHASAR BEKKER, by zyn E. geintituleert de *Betooverde Wereld.* Met eenige *Ecclefiastique*, *Theologifche*, *Philofophifche* ende *Philologifche* Aanmerkingen over de zelve. Tot Amsterdam... 1691. pp. 21—40. sign. A—B3. Gedat.: „in myn Rufthuys, defen 11. Septemb. 1691."

99. Derde Briev... Over Het Vervolg van de Kerkelyke Proceduuren tegen den Persoon van D°. BALTHASAR BEKKER; nevens de *Aan-merkingen* over de Gereformeerde *Confeffie*, ende over het *Gevoelen* van de Gefonde Gereformeerde Godsgeleerden, nopende het Hoofd-ftuk van de *Natuure* ende de *Werkingen* der *Engelen.* Tot Amsterdam... 1691. pp. 41—58, sign. A—C. Gedat.: 9. Oct. 1691.

100. Vierde Briev... Over Het *Weefen*, *Denken*, *Willen*, *Vermoogen*, ende de *Plaats* der Engelen, in het gemeen, ende der quade Geesten in het byzonder. Item, van des menfchen

Ziele, en hare werking, het zy *afgesondert*, ofte ook *Vereenigt* met het *Lichaam*; ende hoe verre de quade Geesten op de selve konnen werken. Met een Ondersoek, of *D. Bekker* wel kan seggen, dat sijn E. zoekt te bewaren de Authoriteyt van Gods Woord, ende de eere des Alderhoogsten. Tot Amsterdam... 1691. pp. 59—(98), sign. A—D2. Gedat.: In myn Vertrek desen 24 Oct. 1691.

101. Vyfde Briev.... Over De Versoekinge Christi in de Woestyne, tot wederlegging van het 18 (ofte 20) Capp. in het Boek van D. BALTHASAR BEKKER, genaamd de *Betoverde Wereld*. Item, Over de Classicale Proceduuren, &c. Tot Amsterdam... 1691. pp. 99—(124), sign. A—C3. Gedat.: In myn Eensaamheyd desen 7 Nov. 1691.

102. Aanmerkingen... op de Invoegselen van D°. BALTHASAR BEKKER, Voor zoo veel de zelve betreffen de stellingen, die reeds in sijne Brieven tot noch toe zyn verhandelt, zynde een aanhangsel van den Vyfden Brief. Tot Amsterdam... 1691. pp. 124—134, sign. A2—A3.

103. Sesde Briev... *Vervattende* I. Een Afwysing van Vyfderley gewaande Voorspraaken van *D. Bekker*. Ende II. een Verhandeling van *De Daimonia*, na hare beteekenisse *Voor*, *In*, ende *Na* de Tyden Christi, Volgens het welke uyt het Hebreeusch Grieksch en Syrisch klaar te zien is, dat *de Daimonia* zedert Christi Tyden niet anders zyn, dan de Dnyvelen [*sic*]. Tot Amsterdam... 1691. pp. 135—176, sign. A—F. Gedat.: Desen 22. Decemb. 1691.

104. Sevende Briev... *Geschreeven aan den E. Heer C. E.* Over Den Oorspronk, Voortgang, ende het Gebruyk der Talen in het Gemeen. Ende, in het Bysonder, van de *Duyvelen* in het Oude Testament, onder de woorden *Scheedhijm*, ende *Segnijrijm*, *Cap.* 8. Item, een vertooning, dat de Heere Jesus ons de geheele Gods-geleertheyd in zijne dagen heeft ge-

leert, na de dwaling des Volks. *Cap.* 9. Ende dat de Befeetene ofte Beduyvelde fijn geplaagt geworden van den Duyvel, als de naafte oorfaak van hare fiektens. *Cap.* 10. Nevens een klaar vertoog, dat het niet de minfte eygenfchap en heeft, om zoo veele Texten in Gods woord, alwaar de Satan, als een werker, benoemt word, alleen te willen betrekken op den Duyvel, voor foo veel hy geweeft is de oorfaak van de eerfte Verleyding des menfchen. *Cap.* 11. Waar by koomen eenige Invoegselen tegens fommige Mifduydingen, in het Poft-Scriptum. *Met het vervolg der Kerkelijke proceduuren tegen* D. B. Bekker. t' Amsterdam,... 1692. pp. 179—(236), sign. A—H. 24 May 1692.

105. Brief van den schrijver des Boeks de B. W. genaamd, aan den Eerwaardigen Heere EVERHARD VAN DER HOOGHT, yverigen Leeraar van 's Heeren Gemeente tot Niewendam. t' Amsterdam. Bij Gerardus Borstius... 4to, (12) pp., sign. A 2—A3, Gedat. 25 van Herfstmaand 1691.

106. Antwoord van EVERARDUS VAN DER HOOGHT, Aan den Eerwaarden Godzaligen, Hoog-geleerden Heere, D°. BALTHASAR BEKKER S. Theologiæ Doctor, yverig Predikant tot Amsterdam, Tot Amsterdam. By Gerardus Borstius, ... 1691. 4to. 10 pp., sign. A 2—A 3. Gedat.: „Nieuwendam defen 1 October 1691."

107. Twee Brieven van BALTHAZAR BEKKER *Predikant tot Amsterdam.* aan EVERHARDUS VAN DER HOOGHT *Predikant tot Nieuwendam.* D' eerfte voor defen uitgegeven van den 25. September 1691. uit Amfterdam. D' andere nu daar by gevoegd, van den $\frac{2}{13}$ Juny 1692. uit Franeker. *Beide over het Boek genaamd* De B. W. En 't gene daar ontrent is voorgevallen. Met een kort beright over de voorrede van feker *Opftel van Aanmerkingen* gemaakt door J. J. F. B. en tot Leewarden by *Hero Nauta* gedrukt. *Tot* Franeker, By Leonardus Strik, Boekverkoper. 1692. 4to, 2 bll. + 30 pp. sign. A—D3.

108. Oogmerck Van EVERARDUS van der HOOGT, In ſijn Brabbelen Teegen het Boek De B. W. Genoemd. Sulx blykt uit de groote opheff, om D. Becker eens voor al, wel ter deegen, ſwart te maken. *Sed Parturiunt montes, naſcitur ridiculus mus.* Maar 't gebercht' hoe HOOG het ſwol; Was der muzeneſten vol. t'Amsterdam, Bij Daniel van den Dalen,... 1691.

109. Een klaar Bewys Van de onmacht des Duyvels, voorgeſteld. In Antwoort op de vierde Brief van HAGGEBHER PHILALEETHEES geſchreven Aan ſijn Vrunt N. N. Over het ſlecht begrip des weeſens, denken, willen, vermogen der booſe Geesten, ende der ſelver werkinge op de lighamen der menſchen bij Philaleethees begrepen. t'Amsterdam, Gedrukt voor den Autheur... 1691. 4to, 2 bll. + 20 pp., sign. *2, A—C.

110. Een klaare uytlegginge, over de Versoekinge Des Heere Jesu Christi In de woestyne. In antwoord op de vijfde Brief van Philaleethees. Voor den Autheur gedrukt en zijn ook te bekomen t'Amsterdam, Bij Pieter Rotterdam, Boekverkooper op de Vijgendam. 4to, 2 bll. + 24 pp., sign. a 2, A—C 3.

111. Spiegel voor Den Verwarden, en Warzoekende HAGHEBHER PHILALEETHEES. Waar in, uit zyne 6 Brieven, enz. getoond word, zijne onkunde, en verwarring, zoo in Taal, als in zaaken. Ofte (een Briev van ZALOMON NOOMTJINS, *Tot Amſteldam.* Geſchreeven aan zijnen Vriend C. S. S. tot Buikſloot. Inhoudende (neevens andere zaken) voornamelijk, eenige Aanmerkingen, over den Persoon, en de 6 Brieven, enz. van HAGGEBHER PHILALEETHEES. *Als meede over de Brieve*, en Persoon van EVERARDUS *van der* HOOGHT, *En daar by ook over zyne Aanmerkingen, over de ordre van een welgeſtelde Predikatie.* Mitsgaders d'Ontdekking, der laſteringen van BRINK. *Die van Bereen waren edelder*,... Act. 17: 10, 11. t'Amsterdam; Bij Daniel van den Dalen,... 1692. 4to, 34 pp., sign. A 2—E. Gedat.: 12 January A° 1692.

112. Brief Van L. R. Tot antwoord Aan D°. EVERARD van der HOOCHT *Predikant tot Nieuwendam.* Tot Amsterdam, By Daniel van den Dalen, ... 1692. 4to, 20 pp., sign. A2—C.

113. In antwoort op het jonghste Post Scriptum van de VI Brief van HAGGHEBER PHILALEETHEES Tegens Eene van de (soo hem dunkt) Schadelyke Helpers van Do. B. BEKKER, Raakende desselfs Aanmerkinge over de Predicatie van Do. ADRIANUS VAN WESEL, 's Sondags by sijn Eerw. in de Westerkerke, den 25 Nov., over Mat. IV. vs. 5, 6, 7. Van de Versoekinge onses Saligmakers door den Duyvel gedaan. Dienende dit kraghtiger bewijs, dat deselve niet Eygentlijk, maar by forme van een Gesighte, en in den Geest geschiet zy: door den zelven, S. W. S. T. t'Amsterdam, By Daniel van den Dalen. 1692. 4to.

114. Zeedig Ondersoek Van het Boek, Door den Autheur, BALTHAZAR BEKKER, Genaamt de B. W. In het welke dat tweede Boek, van vooren tot achteren, door alle de Capittelen en Paragraphen, ordentelijk werd wederlegt. Door EVERARDUS Van der HOOGHT, Predikant tot Nieuwendam. Welke achter dit Werk gevoegt heeft; Drie-der-ley Registers; te weeten I. Van Bekkers valſche Citatien. II. Een van de Texten/ ende III. Een van de Verhandelde ſaaken/ de welke of in dit Boek/ of/ in de Seven Brieven, zijn verhandelt Met des Autheurs Antwoort Op de Brieven van B. BEKKER. t' Amsterdam, By Dirk Boeteman, Boekdrukker op de Cingel/ by het Latijnſche School. 4to, 4 bll. + (230) pp. sign. *2—*3, A—Ff3. Gedat.: 28. July 1692.

Van dit werk verſcheen later:

115. Het Tweede Deel, In het welke het Derde en Vierde Boek, door den Heer S. S. Theologiàe Doctor, BALTHASAR BEKKER, genaamt de B.W., ordentelvk en vaor de voet werden ondersogt en tegen-gegaan. t'Amsterdam, Bij Gerardus Borstius... 1694. 4to.

116. Briev Aan D. EVERARDUS van der HOOGHT, *Predikant tot Nieuwendam*; Waar in, uit zyne Schriften teegen D°. Balthafar Bekker, de kragteloosheyd zijner bewijzen, voor de magt en werking des Duivels, duidelijk vertoond; zijne kwaadaardigheijd verfcheydentlijk aangeweezen; en het Boeksken genaamd *Spiegel voor den Verwarden*, *en Warzoekende Philaleethees* enz. teegens alles wat hy daar op te zeggen maakt, verdeedigd en weederom voor hem opgehelderd word: *Door* ZALOMON NOOMTJINS. t' Amsterdam, By Nathaniel Holbeecx, Boekverkooper in de Kolck-fteegh, 1693. 4to, (62) pp., sign. A—H2.

117. Omstandig Bericht, van BALTHASAR BEKKER, S. T. D... Van fijne particuliere Onderhandelinge met D. LAURENTIUS HOMMA, fal. ged. in fijn leven mede Predikant aldaar. Beneffens d' Ontdekte lagen van EVERHARDUS VAN DER HOOGHT, En JACOB LANSMAN tegen denfelven. t'Amsterdam, By Daniel vanden Dalen,... Anno 1693. 4to, 22 pp., sign. A—C3.

118. Liefdelooze Achterhoudinge van D°. EVERHARDUS van der HOOGHT Predikant tot Nieuwendam. Gebleeken in zijn Schriftelyke onderhandelinge met ARENT HAAK. t'Amsterdam, By Daniel van den Dalen,... 1693. 4to, 32 pp., sign. A2—D3.

> Vertaling, buiten weten des auteurs, van prof. Leydekkers *Dissertatio Historico-Theologica de Vulgato nuper Beckeri et Scripturarum auctoritate et veritate*, *pro Christiana Religione Apologetica*. Trajecti... 1692. 4to.

119. Korte Aanmerkingen van EVERARDUS VAN DER HOOGHT, Predikant tot Nieuwendam. Over De laatfte Schriften van BALTHASAR BEKKER. S. Th. Dr. In de welke Ordentelyk wederlegt worden fijne Viervoudige Beantwoording, van vooren tot achteren; Doch zijne andere Schriften alleen maar in het noodigfte. Met een Klaare Vertooning van *Bekkers* Ontrouw; of Veelvoudige en fchreeuwende Falsiteyten, byfonder, in zijne *Citatien* van den Heer Profeffor VOETIUS. Als ook, (I.) Het Verhaal van de Nederlandfche Vertaling des Bybels. (II.) De

Wettigheyd der Proceduuren tegen Dr. Bekker. (III.) De Conferentie van D° Laurentius HOMMA met Dr. Bekker, Ende (IV.) De Na-reeden, over het gepaſſeerde door de Nederlandſche Gedeputeerden in de Aanspraake tot den Koning. t'Amsterdam, By Gerardus Borſtius,... Anno 1693. 4to, 4 + 96 pp., sign. *2, A—N2.

p. Nicolaes Muys van Holy.

120. Overweging Van het hoofdpoint In D°. BEKKERS boek, Genaamt de B. W., Te weten, *Of de Duyvel op een Menſch werken kan. Vermeerdert met oploſſingen van eenige tegenwerpingen.* t'Amsterdam, By Pieter Rotterdam, Boekverkooper op de Vygendam. 1692. 4to, (16) pp., sign. A2—B3.

121. Korte Aanmerkingen op de Overweeging van d'Hr. N. M. v. H. Rakende het Hoofdpoint in Do. Bekkers Boek, Genaamt de B. W. t'Amsterdam, by Daniel van den Dalen. 1692. 4to.

q. Jacobus Koelman.

122. Neerlandts Ondergang, Gedreigt, en Naby, *Vertoont in een* Predikatie *Over Jeſa. 9 vers* 12—16. Door JACOBUS KOELMAN, *Dienaar des H. Euangeliums* Jerem. 13. vers 27. *Ik heb uwe verfoeyſelen geſien? Wee u, Jeruſalem, en zult gy niet reyn worden? Hoe lange noch na dezen?* Tot Utrecht, Gedrukt by de Wed. uan Willem Klerk,... 1692. Kl. 8vo, 128 pp., sign. A2—H5.

123. Eenige Originele Brieven Geſchreven aan D° BALTHASAR BEKKER, Over ſijn Boek de B. W. Door JACOBUS KOELMAN. En andere Bekende, en Onbekende Persoonen. t'Amsterdam, By Daniel van den Dalen,... 1692. 4to, 8 + 18 pp., sign. *—*3, A—C.

124. Lasteringen van JACOB KOELMAN, In zijn zoo genaamde Wederlegging van B. Bekkers B. W., Zediglijk aangeweſen in

een Brief van ANTONY VAN DALE Med. Doctor. *Aan zijnen Vrind.* Te Rotterdam, By Izaak van Ruynen, Boekverkooper op den hoek van 't Viſſersdijk, by de Vismarct. 1692. 4to. (16) pp., sign. A2—B3.

125. Schriftmatige leere der Geesten, soo der Goede als inſonderheid der Quade, Als mede van Bezetenheid, Spokerye en Toverye, zynde Een volle wederlegginge van 't geene Balthazar Bekker, geweſen Predikant tot Amsterdam in ſijne Vier Boeken en vordere Geſchriftjens dies aangaande heeft uitgegeven / Begrepen in Zes Boeken, Het laatſte Behelſt een rechtveerdiginge van de Kerkelijke Handelingen tegen Bekker tot desſelfs affettinge van de Dienſt, en uitſettinge uit de Gemeinſchap der Gereformeerde Kerke, door JACOBUS KOELMAN, Doctor der Philoſophie / en Leeraar van de Gemeente J. C. tot Sluis in Vlaanderen. Tot Utrecht, By Anthony Schouten, Boekverkoper woonende in de Korte Jans-ſtraat. M.DC.XCV. 4to, 10 bll.; 884 pp. + 2 bll. sign. *2—***2, A—Tttt3.

r. J. Leydekker.

126. Dr. Bekkers Philosophise Duivel, en op nieuw Betoverde Weereld wederleid en onttoverd. Met een voorafspraak, van het gebruik en misbruik der Philosophie, en een nareden van de Rampen der Gereformeerde Kerk, door J. LEYDEKKER, (Predikant te Willemstad). 1692. 8vo.

s. Melchior Leydekker.

127. MELCHIOR LEYDEKKERS historische en theologische Redeneringe, *Over* Het onlangs uitgegeve Boek *Van den ſeer vermaarden* BALTHASAR BEKKER, Strekkende tot bevestiginge der Waarheyt en Authoriteit van de H. Schriftuur. *Uit het Latijn overgebragt, en geſchikt na het begrip van den Nederduitſchen Leſer.* Waar achter gevoegt is, Een Brief van de Hr. D'Aillon, Wegens ſijn gevoelen van de Eenheit des Duyvels, *Geſchreven uit London, den* 16 *Decemb.* 1691. Tot Utregt,

Bij de Weduwe van Willem Clerck, Boekverkoopſter, woonende op de Neude, 1692. 4to, 4 bll., 64 + 8 pp., sign. *2—*3, A—H3, a2—a3.

128. De Godlikheid en Waarheid der H. Schriften, te gelyk van den Christeliken Godsdienst, verdedigd tegen de Betoverde Weereld van B. BEKKER; (Dese vertalinge in 8vo van den Auteur zelf oversien, en voor goed gekeurd.) 1692. Cf N° 118.

129. Missive van M. D. E. P. *Aan een Vrind, Over de zaak van* D°. BEKKER, *En het boek van de Heer Profeſſor* M. LEYDEKKER. Tot Rotterdam, By Jacob Gysen, op de Hoogſtraat. 1692. 4to, 8 bll. sign. A2—B3. Gedat.: Hage 19 May 1692.

t. Johannes Marckius.

130. Disputationes de Demoniacis ad Marc. IV. 24. In Textuales Exercitationes ad Quinquaginta selecta loca V. et N. Testamenti. Amsteldami, apud G. Borstius. 1694. 4to.

u. Johannes Molinæus.

131. De B. W. van D. BALTHAZAR BEKKER, *Handelende van den aert en 't vermogen, van 't bewind en bedrijf der goede en quade Engelen, Onderzogt en Weder-leydt: In twee Predikaetien; d'eerſte van 't gebruik en misbruyk der Philoſophie; de tweede van den aert en 't bedrijf der goede Engelen. En laetſtelik in een verhandelinge van de booze Geeſten, of van den Duÿvel en zijne Engelen.* Door *Johannes Molinæus. Leeraer der Remonſtranten te Rotterdam.* Te Rotterdam, Bij Barent Bos, Boekverkooper. 1692. 4to, 4 bll. + pp., sign. *2—*3, A—G.

132. Beſchryvinge van een vremd Nagt-Gezigte, Vertoont aan een toehoorder der predikatie, die door den Remonſtrantſche Leeraar Ds. JOHANNES MOLINÆUS *Voor 't vermogen des duivels, en tegen den Aucteur van 't boek de* BETOOVERDE WEERELD, *onlangs te Rotterdam gedaan is.* Gedrukt te LOGOO-

CHORION by den drukker van haar Majesteit KRISIS.. 4to, 12 pp., sign. A—B2.

133. Een Keuning-Kaarsje voor den Siender van een vremt Nagtgesigte, om te dienen tot Ophelderinge van sijn S^t. Niklaas-droom. Gedrukt te Ezelenburg, In de Gulde Schoolplak. 4to, 8 pp., sign. A2—A3.

134. [J. MOLINÆUS:] Parænesis ofte ernstige aenspraek aen den siender van een vremt Nagtgesigt. Te Rotterdam. By Barent Bos 1692. 4to, 10 pp., sign. A—B.

135. Ernstige en zedige Verantwoording *Van* P. RABUS *Tegen de lasteringen des Remonstrantschen Predikers* J. MOLINÆUS. Te Rotterdam By Paulus Boekenes, Boekverkooper op de Beurs. 4to, 24 pp., sign. A2—C3.

v. N. Orchard.

136. De leeringe der Duyvelen, Beweezen te zijn de groote Afval deezer Laatste tijden. Of Een Proeve, strekkende om die onbehoorlyke kundigheden en bevattingen, welke de menschen van de Demons en Quade Geesten hebben, te verbéteren. *In 't Engelsch geschreven.* Door N. ORCHARD, Predikant in Nieuw-Engeland. *En volgens de Copy, gedrukt tot Londen in 't Jaar* 1676, *vertaald* Door W^m. SÉWEL. t'Amsterdam, Bij Johannes Broers,... 1691. 4to, 4 bll., + 100 pp., + 2 bll., sign. *2 — *3, A — N 3.

w. J. Pel.

137. De Wonderdaden des Alderhoogsten VVaar in aangewesen word, wat mogelijker en waarschynelyker is, de verleidinge van den mensch door sig selfs, of door dat ding dat een afgevallen Geest wordt genoemd; en dat den Val van de denkende VVesens onvereenigd met een ligchaam, die Engelen worden genoemt, niet alleen onbegrijpelijk maar ook onmoge-

lijk is, ja dat hare scheppinge in 't werk der scheppinge, in den geheelen Bijbel niet te vinden is. *Ook dat de wesentheid der Engelen, waar door dat God op de alderwonderbaarlykste wijse sijnen wil heeft verrigt, onder de uitgestrektheid, begrepen sijn.* Door J. PEL. Tot Amsterdam, *Gedrukt voor den Autheur, en zyn te bekomen* By Willem de Coup, Boekverkoper op 't Rockin. 1693. 4to, 4 bll., (84) pp., + 4 bll. sign. *2—*3, A—M.

138. De leeringe der Duyvelen verwoest: Synde ook een Inleyding over Matth. 4. Met een nader Bevestiging van myn Boekje De Wonderdaden des Alderhoogsten. Alles uyt den Bybel, en door een suyvere Redeneringe bewesen, door J. PEL. t'Amsterdam, Gedrukt voor den Autheur, en zyn te bekomen By Daniel van den Dalen,... 1694. 4to, 6 bll. + 88 pp., sign. *2—**, A—L3.

x. Caspar Roepius.

139. Zedige aanmerkinge over de predicatie van den Eerw. Heer D°. CASPARUS ROEPIUS. Gedaan over de 52. Sondag des Katechismi, besonderlijk rakende de 127 Vrage. Door J. W. t'Amsterdam, By Daniel vanden Dalen,... 1693. 4to, 16 pp., sign. A2—B3.

140. Bewys dat de zedige aanmerkinge Van J. W. Over de Predicatie van D°. CASPARUS RUPPIUS, op den 25sten Sondag van de Catechismus, en bysonder over de 127ste Vrage geen doel treft, en ook gansch niet zedig is. Waar in met een getoont word, het gewigte van het berugte gevoelen van Doctor B. Bekker, en redenen gegeven, waarom men tot het selve niet kan overgaan, en de sententie van de Christelyke Synodus moet regtveerdigen. door J. V. K. S. Tot Amsterdam, By Gerardus Borstius,... 1693. 4to, 10 pp., sign. A2—A4.

141. 't Onkragtig en nietig Bewys, Van J. V. K. S. Gedaan, tegen de Zedige Aanmerkinge, Belangende de Predikatie van

de Eerw. Heer Casparus Ruppius, Over de 52ste Sondagh van de Catechismi, besonderlijk rakende de 127ste Vrage, Door J. W. t'Amsterdam, By Daniel vanden Dalen,... Anno 1693. 4to, 10 pp., sign. A—A3.

IJ. Petrus Schaak,

142. [K. Jakobs:] Verhandelingh Van de Eerste Predikatie, Door D°. P. Schaak. Gedaen in de Oude Kerk op den 30 September 1691. Tot een Grondslagh op de Wederlegginge van het Boek, genaamt de B. W., Beschreven door D°. B. Bekker. Over de woorden Psalm 72. vers 18. Gelooft zij de Heere Godt de Godt Israels; die alleen wonderen doet. t'Amsterdam, Gedrukt voor den Autheur. En zijn ook te bekomen Bij Pieter Rotterdam, Boekverkoper op de Vijgendam. 4to, 3 bll. + 22 pp., sign. a—a 2, A — C 2.

143. Zeedige overweeging op de Prædikatie Van d'Hr. Petrus Schaak, Gedaan in d'Oude Kerk op den 30 September 1691. t'Amsterdam, Bij Andries Hendriksz., op 't Rokin. 4to (8) pp., sign. A 2 — A 3.

144. [K. Jakobs] Verhandelingh Van de Tweede Predicatie Door D°. P. Schaak. Gedaan in de Nieuwe Kerk op den 7 October 1691. Tot Wederlegginge van het Boek, genaamt de B. W. Beschreven door D°. B. Bekker. Over de woorden Genesis 18. vers 1 en 2. en eenige volgende des Capittels, en uyt Genesis 19 eenige Versen t'Amsterdam, Gedrukt voor den Auteur 4to, 2 bll. + 24 pp., sign. a2, A—C3.

145. De Volmaakte Kragt Godts Verheerlykt. Nevens eenige Aanmerkinge over de drie Predikatien van D°. Petrus Schaak. *Gedaan over Psalm* 72: *v.* 18. *Gen.* 18: *v.* 1, 2... *en Gen.* 32: *v.* 24, 25. In haar eigen gronden ondersogt, en met de waarheid vergeleken. *En eenige andere* Aanmerkingen *Daar by gevoegd.* t'Amsterdam, Bij Daniel van den Dalen,... 1691. 4to, (48) pp., sign. A 2 — F 3.

z. Jacobus Schuts.

146. De betooverde BEKKER, ofte een overtuygent bewijs Dat het Boek van den Heer *Becker*, genaemt de *Betooverde* WEERELT, doorsaeyt is met de onredelijkste Redenering, notoirste Onwaerheden en andere schadelijcke gevolgen; waardoor De Waare *Reeden* verlogent, de Waarheyt vervalst, en de Deught ontsenuwt wert. *De* Saduceen *seggen datter geen opstanding en is*, *noch* Engel, *noch* Geest, *maar de* Fariseen *gelooven het beyde.* Act. VIII: vers 23. In 's Gravenhage, By Barent Beek, Boek, en Konstverkooper, woont op het Spuy, Anno 1619. 4to, 3 bll.

147. Missive, aen D. BALTHAZAR BEKKER, In 't Korte Ontdekkende de gronden van syn Mis-grepen, Begaen in syn drie Tractaten De *Betooverde Weereld*, over den Prophete *Daniel*, en van de *Cometen.* Waer in *N. Orchard*, in syn *Leeringe der Duivelen den grooten afval der Christenen*, Ende Den spotterigen *Philopater* in *syn leven*, ook hare voldoeninge konnen krygen. *Tot* Nederlands *waerschouwinge*, en *onderricht der* Joden. In 's Gravenhage, by Barent Beek, Konst- en Boeckverkoper, woonende op 't Speuy, 1692. 4to, 10 bll. + (70) pp., sign. a2—c2, A—I2. Gedat.: *Den* 22 *November* 1691.

148. Tweede missive aen d'heer BALTHASAR BEKKER, Over syn *B. W.*, *Daniel*, en den 2den Druk van de *Cometen.* Waerin Beneffens *Orchards*, en *Philopaters* genoegdoeninge, *Daillons* wederlegginge ook aangeroert word: en getoont, dat het woord DAIMONES met alle vereischte wettelijkheid vertaalt word DUIVELEN. Ende in het stuk van de *Prophetien*, en de *Cometen* word de saak eeniger mate betrekkelyk gemaakt, op de *Schriften* van *D. Koelman* en *D. Brink. Met den korten inhoud van de eerste Missive.* D'Opdragt *toont*, *dat* Ericus Walten, *in syn* Brief aan een Regent van Amsteldam, *ydelyk voorgeeft*, *dat het* voor den Staat dezer Landen gevaarlyk is, de zaak van Dr. Bekker verder, in Synoden, of andersins te laten

verhandelen, of Decideren. 's Gravenhage, By Barent Beek, en Meinard Uitwerf, Boek-verkoopers. Anno 1692. 4to, 12 bll. + 72 pp., sign. †2—†††2, A—I3.

aa. J. Silvius.

149. Confideratien Over het Boek van den Heer Doctor BALTHASAR BEKKER, genaamt de B. W. Voorgeftelt door J. S. 2 Cor. II: v. 29. *Wie word geergert dat ik niet en brande?* t'Amsterdam. Bij Gerardus Borstius. 4to, 22 pp., sign. A 2 — C 3. Bethanien 26 Sept. 1691.

bb. J. Verrijn.

150. Aenmerckingen op de B. en W. van Dr. BALTHAZAR BEKKER, Nopende de Geeften, en hun vermogen, en byzonderlyck den ftaet, en magt des Duyvels. Door J. VERRYN. t'Amsterdam, By Gerrit Slaats Boekverkoper op de Heere graft, by de Blaeuw Burgwal, 1692. 4to, 4 bll. + pp., sign. *2, A—R3.

cc. Volkard Visscher.

151. Verstooringe Des satansrijk; Voorgefteld in twee Predikatien over 1 Cor. 10: vers 20 en Matth. 4 vers 1 &c. Openlijk geleert door de Eerwaardige en Hoog-Geleerde, nu *Zal. Heer* VOLKARD VISSCHER, Leeraar der Luyterfche Gemeenten tot Amsterdam. In 't Licht gegeven tot onderwijs van den eenvuldigen en overtuiging aller Lafter-tongen: Door een Liefhebber van Gods Kerk. t'Amsterdam, Bij Jan Rieuwertfz. Stads-Drukker en Boekverkoper (in de Beurs-ftraat) Anna 1691. 4to, 24 pp., sign. A 2 — C 3.

dd. Henricus Vos en Joh. Colerus.

152. Twee Predicatien Gedaan door de Eerw. D°. HENRICUS VOS, en D°. JOHANNES COLERUS, Predicanten van de onveranderde Augsburgfe Confeffie binnen deeze Stad Amfterdam, handelende *Van de Magt en het gewelt des Satans ontrent den*

Mensch. In 't licht gegeeven tot dienst der eenvoudigen, door eenige Liefhebbers der Waarheid. t' Amsterdam, By Jodocus Olchers, Boekverkooper in de Lynbaan-steeg. 1692, 4to, 30 pp., sign. A2—D3.

***ee.* Simon de Vries.**

153. De Satan in Syn Wesen, Aart, Bedryf en Guychelspel vertoont in een Historische Verhandelinge van Duivelen, Gesighten, Spooken, etc. nevens Afweering van 't geen daar tegens ingebraght word, met menigvuldige verwringingen der H. Schrift, en tegenspraak der gedurige ondervinding. t'Utrecht, by A. Schouten.

154. Overdenkinge op het Boek den Satan In zyn Wezen, Aard, Bedrijf, En Guigelspel, &c. Beschreven door Simon de Vries. t'Amsterdam, By Daniel van den Dalen, ... 1691. 4to, pp., sign. A2—B3.

155. Ontdekte Waarheid, behelsende verscheidene Aanmerkingen op het Boek van SIMON DE VRIES... Als ook op het Lasterschrift van HENR. BRINCK, beide strekkende tot nadeel van Do. B. BEKKER Predikant tot Amsterdam: door H. M. V. D. P. E. S. Dordrecht... 8vo.

***ff.* Joh, van der Waeijen (en R. Andala).**

156. De Betooverde Weereld van D. BALTHASAR BEKKER Onderzogt en Wederlegt door JOHANNES VAN DER WAEYEN. Te Franeker, By Leonardus Strik, En Jacobus Horreus, Boekverkoopers. 1693. 4to, (VIII), 16, (652) pp. + 6 bll., sign. (*)—(*2), *2—**3, A—PPPP.

157. Brief Van BALTHASAR BEKKER. S. Th. Dr. Predikant tot Amsterdam. Aan den Heer JOANNES VAN DER WAEYEN, S. Theol. Dr. en Professor in de loffelike en vermaarde Universi-

teit tot Franeker. In antwoord op deffelven Brief, waarmede hy hem fijn Boek tegen de *Betoverde Weereld* onlangs uitgegeven, heeft toegefonden. 4to, 8 pp., sign. A—A3. Gedat.: „Amst. den 8 Augufty 1693."

158. Brief Van BALTHASAR BEKKER, S. T. D. en Prekikant tot Amsterdam, *Aan den Doorlughtigen Hooghgeboorenen Prinſſe* HENDRIK KASIMYR, &c. &c. &c. Mitsgaders *Aan d'Edele Mogende Heeren*, De Gedeputeerde Staten van Friefland. *Over de Opdraght voor het Boek van den heer J. vander Waeyen*, Tegens hem uytgegeven. t'Amsterdam, By Daniel van den Dalen,... 1693. 4to, 24 pp., sign. A3—C3.

159. Brief van BALTASAR BEKKER, S. T. D. Predikant tot Amfterdam, *Aan de Heeren* JOOST DE SMETH, WILLEM WEYER, en NIKOLAAS VANDER HAGHEN, *So tegenwoordig dienende als meermaals gediend hebbende* Ouderlingen *der Gereformeerde Kerk aldaar.* Tot antwoord op den Brief van den Profeffor VAN DER WAEYEN aan defelven, gefteld voor fyn Boek genaamd *de Betoverde Weereld* van B. B. *onderfocht en wederleid. Hier achter is bygewoegd d'* Opdraght-Brief *desfelfden Profeſſors aan fyne Vorſt. Doorl. den Prinſſe van Naſſau Stadhouder &c. en d'Ed. Mog. Heeren Gedeputeerde Staten van Friesland, voor het felfde Boek, met een* Antwoord *op den felven.* t'Amfterdam, By Daniel van den Dalen,... 1693. 4to, 24 pp., sign. A2—C3.

160. Drie Brieven Van Dr. BALTHASAR BEKKER, Uytgegeven Tegen de Opdragt van het Boek Van den Heer JOHANNES VAN DER WAEYEN, Genaamd de Betoverde Wereld, van D. B. B. onderfogt en wederlegt. Als ook Tegen de Briev van den felven Heer gefteld voor 't felve Boek. Mitsgaders Tegen den Briev van den felven Heer, gefchreven aan D. B. B., waar mede hy hem fijn Boek, tegen dat van de Betoverde Wereld gefchreven, heeft toegefonden. *Alle beantwoord door* Een Difcipel

van dien Heer en Voedſterling van de Academie van Francker. t'Amsterdam, By de Weduwe van Andries Pietersz. 1693. 4to, 52 pp., sign. A2—G3.

161*. RUARDUS ANDALA: Beantwoording van Dr. Balth. Bekkers Twee Brieven. 1693. 4to.

162. Uytrekeninge Hoe wyd het uytgelopen zoude zijn indien de Voedſterlingen van de Kerk den Leeraar van de Hooge School, ſo lang-ſwierig als ſijn E. voor-gaat, hadden weederlegt. *Zynde een* Aanmerkinge Over 't geene de Heer Prof: J: V: WAEYEN in ſijne Wederleggginge van het I. en II. Boek van Dr. BALTH: BEKKERS Betooverde Waerelt; Van §. 1496. Pag: 575. tot §. 1495. Pag. 589. komt te ſeggen. *Handelende van eenige Beſetene des N. Teſtaments.* Tot Ophelderinge van de waarheyd dus opgeſteld/ By Z. W. Z. F. t'Amsterdam, By Daniel van den Dalen,... 1694. 4to, 48 pp., sign. A—F3.

163. De leeraar van de Hooge School door Voedſterlingen Van de Kerk *Onderſocht en Wederleid.* Zynde Aanmerkingen van ongeſtudeerde Perſonen op het Boek van den Profeſſor VAN DER WAEYEN tegen de *Betoverde Weereld* van B. Bekker uitgegeven. By een geſteld, met eigene Aantekeningen vermeerderd, en ſo tſamen voor ſyn eigen werk aangenomen en uitgegeven van BALTASAR BEKKER, S. T. D. Predikant tot Amſterdam. *Tot ene Voorrede ſtrekken vier Brieven, na den Opdraghtbrief voor aan geſteld.* t'Amsterdam, By Daniel van den Dalen,... 1694. 4to, 6 bll., (16) pp., 2 bll., (12) pp., 4 bll., 160, 72, 80 + 152 pp., sign. *2—**2, A—C2, A—B, *2, A2—Tttt3.

164. [ZACHARIAS WEBBER:] De Waare Oorspronck, Voort- en Onderganch des Satans, dienende voor een inleydinge tot de Bijbelsche Godgeleerdheid. Amsterdam 1695.

Verschenen onder het pseudoniem Joh. Adolfs en gericht tegen den hoogleeraar J. van der Waeijen.

165. Balthazar Bekkers En infonderheid Syner Voedsterlingen Onkunde, Onbefcheidenheyd en Dwalingen, Kort en klaar ontdekt door Een Difcipel van de Heer J. Vander Waeyen en Voedfterling van de Academie van Friesland. Gedrukt tot Franeker, By Hans Gyzelaar, ... MDCXCVI. 4to, 2 bll. + (108) pp., sign. *2, A—O.

166. [R. Andala:] Uiterste verlegentheid Van Doctor Balt. Bekker. Duidelyk aangeweefen Door Wederlegginge van alle fijne Aanmerkingen ende Naleefingen gevoegt bi het flordige mengel-moes van fyn E. Voedfterlingen. Uitgegeven door Een Difcipel van de Heer J. Vander Waeyen en Voedfterling van de Academie van Friefland. Gedrukt tot Franeker, By Hans Gyzelaar, Ordinaris Drukker der Eed. Mog. Heeren Staten, en der Academie van Friesland. MDCXCVI. 4to, 4 bll., 234 pp. + 3 bll. sign. *3, A—Gg3.

167. Korte openinge van de Texten II. Pet. II: 4 en Jude vs. 6. Voorgesteld aan R. Andala, Predikant tot Bolsward, voormaals een Discipel van den Professor J. van der Waeijen; en Beantwoorder van Dr. Bekkers Invoegselen en Naaleezingen in het boek van De Voedsterlingen van de Kerk. Door Een Liefhebber der Waarheid. t'Amsterdam, by Andries van Damme. 1697. 4to.

Een tweede druk verscheen in 1700 „waar by nog gevoegt is een tweeden Brief aan de zelve Heer Andala" tegen diens „Klare en bondige uitlegging van de texten II. Petr. II: 4 en Jud. vs. 6.

168. Den professor J. van der Waeyen, ongelukkig en scandaleus verdeedigt van twee prædikanten, voormaals zijne discipulen; teegens Do. Balthasar Bekker, en eene der Voedsterlingen van de Kerk; tot een volstrekt bewys dat den Professor niet te verdeedigen, en het geschil teegens hem voldongen is: Overtuigelijk, en meer als naa vereysch van zaaken, aangetoont, door dezelve Voedsterling van de Kerk. t'Amsterdam, by Dirk Boeteman. 1697. 4to.

169. R. ANDALA: Gantsch desperate en verlooren Saake van Dr. Balthasar Bekker. Franeker... 1698. 4to.

gg. E. Walton.

170. [ERICUS WALTON:] Aardige Duyvelary, Voorvallende in dese dagen. *Begrepen in een Brief van een Heer te Amsterdam, geschreven aan een van syn Vrienden te Leeuwaerden, in Vriesland.* 4to, (46) pp., sign. A2—F2.

171. Vervolg Van de Aardige Duyvelary, Voorvallende in dese dagen. *Begrepen in een twede Brief van een Heer t' Amsterdam, geschreven aan een van sijn vrienden te Leeuwaarden, in Vriesland.* Gedrukt tot Rotterdam, By Pieter van Veen, Boekdrukker, in de Wagestraat 1691. 4to, (46) pp., sign. A—F2.

172. Den Swadder, Die E. W.[ALTON] op Cartesianen en Coccejanen Geworpen heeft, in syn twee Deelen van Aardige Duivelarye *Zuiver af-gevaagt*, Met een het geschil dat Dr. BEKKER Ongegrond opwerpt, als of Daimoon, &c. niet wel Duivel ouergezet wierd, kortelyk voldongen, en in staat van wyzen gebracht, Door JIRATHIEL LEETSOSONEUS. t'Amsterdam, By Gerardus Borstius,... 1692. 4to, 2 bll. + 42 pp., sign. *2, A—F.

173. BEKKER door BEKKER overtuygt. Uytgewerckt in een Brief hem Schriftelyk toegesonden in welke vertoont wort dat Do. Bekker, en uyt Gods woort, en ook uyt syn eygen grond regels en belydenis; van de valscheyt synes gevoelens, aengaende de goede en quade geesten, moet overtuygt sijn. Nessens. Een korte aenmerking over twee geschrifte in faveur van D°. Bekker in 't ligt gebracht, her [*sic*] eerste geschreven aen een Heer tot Uytrecht, en het andere genaemt de *Aerdige Duyvelary* In s'Gravenhage, by Barent Beeck, Konst- en Boeckverkooper, op het Spuy. 1692. 4to, 4 bll. + 18 pp., sign. *—*3, A—C.

174. Brief Aan ſijn Excellentie, de Heer GRAAF van PORTLAND &c. &c. Rakende de Perſoon en het gevoelem van *Dr. B. Bekker*, en 't geen tegen hem, by eenige van ſijn Partyen, word verwagt, en uytgeſtrooid, ten opſigte van ſijn *Koniglijke Majeſteyt van Groot Britanjen.* Waar in ook, neffens de abſoluyte onmogelijkheyd, van dat de *Geeſten*, ſonder eerſt door den Schepper met *Lichamen* te zyn gepaard, ſouden kunnen werken op *malkanderen*, of ook op *Lichamen*, te gelijk word beweſen, hoe dat *Adam* en *Eva*, op en in gevolge van de *begeerte*, en het *exempel* des *Duyvels*, hebben kunnen vallen en ſondigen, ſonder dat egter de *Duyvels* op hare *Sielen* of *Lichamen* heeft gewerkt. En voorts getoond, waarin de *Hel*, of euwige verdoemeniſſe, beſtaat? Gelijk mede, dat het gevoelen van *Dr. Bekker* geen *Goddeloſe* nog *ſorgeloſe* menſchen maakt. *Door* ERICUS WALTEN, *S. S. Theolog. Ut. Jur. & Philoſoph Doctor.* Gedrukt voor den Autheur. En te bekomen, in 's Gravenhage, By Meyndert Uytwerf,... 1692. 4to, 80 pp., sign. A2—K3.

175. P. S. Of na-courier Van de tweede missive Aen Dr. BALTHASAR BEKKER, Om te verhinderen, dat ſyn E. onlangs uitgekome Kort Bericht Geen *abuſive indrukſelen* geve, *over ſijn werk*, en over *eenige Schriften*, *zoo voor als tegen ſyn E. uytgegeven:* Ook met een om voor te komen alle verkeerde bevattingen, die *Ericus Walten* in ſijn *Brief aen den Grave van Portland*, tracht in te boeſemen. In 's Gravenhage, By Meyndert Uytwerf, Boekverkooper in de Halſtraet 1692. 4to, 16 pp., sign. A3—B3.

hh. Adrianus van Wesel.

176. Aanmerkinge Over de Predicatie van den Eerw. Heer D°. ADRIANUS VAN WESEL. Des Sondaghs morgens, den 25 November, gehouden in de Wester Kerk, Over Matth. IV. vers 5, 6, 7. Diſcourswijſe voorgeſtelt. Wederleggende met eens, alle Predicatien van ſijn Eerw. en andere, aangaande de Ver-

ſoekinge onſes Salighmakers, reeds gedaan, en welke noch ſtaan gedaan te worden, beweerende, de eygentlijkheydt van de ſelve. Hier neevens/ Eenige opening, hoe men D°. B. Bekker, in ſijn XIX. Hooftſtuk, des II. Boeks, rakende, 't gene ſijn Eerw. ſeght, van de verleydinge der Eerſte Menſchen, verſtaan moer [*sic*]. Alles ter liefde van de Waarheydt. Door S.(ACHARIAS) W.(EBBER) S. F. t' Amſterdam, By Daniel vanden Dalen,... 4to, 14 pp., sign. A2—B3.

177. 't Voorgevallene in de Catechisatie, By ADRIANUS VAN WESEL, Op Sondagh den 28sten December. A°. 1692. In de Oudezyds Kapel/ opgeſteld door een Toehoorder. t'Amsterdam, By Daniel vanden Dalen,... Anno 1693. 4to, 8 pp., sign. A2—A3.

178. Oprecht verhael Van het voorgevallene in de Catechisatie, by D°. ADRIANUS VAN WESEL, *Op Sondag den* 28 *December* 1692. *in de Oudezyds Kapel;* waar mede Getoont wort, dat een ander Verhaal van deſe ſaak, over eenigen tyd in druk uytgegeven, niet na waarheyd is, als alles verminkt en ontſenuwt voorſtellende, hier in werden ook eenige Schriftuer-texten geventileert en aangedrongen tegen Doct. *B. Beckers* gevoelen, en getoont dat hy met dit gevoelen als Leeraer in de Gereformeerde Kerck niet konde gedult werden. *Door* B. H. J. S. t'Amsterdam, By Pieter Rotterdam, Boeckverkooper op de Vygendam, op de hoek van de Beurs-poort. 1693. 4to, 12 pp., sign. A2—A4.

179. [J. VAN WIJK:] Nader Verhaal van 't Gepasseerde in de Catechisatie van Do. ADRIANUS VAN WESEL, In de Oudezydts Kapel, En van BALTHASAR BEKKER. In de Eylants Kerk, over de 52 ste Sondag, Tegen het soo genaamde Verhaal, daar van gedaan door een Toehoorder; nevens eenige Aanmerckingen over de selve: Door die Catechisant, die de voornoemde Toehoorder in syn soo genaamde Verhaal, soo onregtmatig doorgestreken heeft. t'Amsterdam, by Simon Root. 1693. 4to.

180. (J. D. A. F.) Na-reeden op het Naader Verhaal, van 't Gepasseerde &c. 4to.

181. Tegen-redenen van J. v[AN] W[IJK] Autheur van het Schrift genaamt Nader Verhaal &c. Strekkende tot Verdediging van desselfs eer en goede naam: welke grouwelijk geschonden is, door een seker Laster-schrift, genaamt, Na-reden op het Nader Verhaal van 't Gepasseerde &c. t'Amsterdam, by Simon Root. 1693. 4to.

182. Verdeediging der waarheid Suiverlyk ter neergesteld, in 't Gefchrift Genaamt 't Voorgevallene in de Catechisatie By D°. ADRIANUS VAN WESEL, Op Sondagh den 28. December. 1692. Teegens De onoprechtigheid betoond in een tegen-fchrift, Genaamt: *Oprecht Verhaal van het voorgevallene in de* (felve) *Catechifatie &c.* Met een verydelingh van de Argumenten des Tegenfchrijvers voor de billikheid der Proceduuren, gehouden tegens D°. BALTHASAR BEKKER S. T. D. *Predikant in Amfterdam*, door J. D. A. F. t'Amsterdam, by Daniel van den Dalen,... 1693. 4to, (20) pp., sign. A2—C.

§ 5. *Gedichten voor en tegen de Betooverde Werld.*

183. Eer en deugd Van de Duivel; Verdeedigd door de Kloeke Man, Haggebher Phoolaleethees [*sic*]. Teegen die On-eerbiedige Schendnaam van BANDREKEL, Soo ongemanierd op de Duivel uitgefchooten, door de Schrijver des Boeks de B. W. Uit de eerfte Briev van die kloekeman HAGGEBHER Teegen *D°. B. Bekker.* op 't 19. bl. 4to, 16 pp., sign. A—B3.

184. Aanmerkingen Op de Lafteringen en Smaatreedenen Door HAGGEBGER PHILALEETHEES, en BLOEMARDUS THUSIUS, Uitgebraakt tegens het onwederleggelik Boek De B. W. fol. 1 bl.

185. Den Triumpheerenden Duyvel Spookende omtrent den Berg van Parnassus, En beginnende, na fijn gedaane Triumph-

ſpokery, te maalen, over ſeekere hem nog in de weg zijnde ſwarigheden; gelijk meede over ſeekere nu in 't ligt gekomene Medailje, of Penning, verbeeldende de Duyvelisten, en der ſelver Doen; van welke *Medailje* de Beſchrijvinge en uytlegginge hier agter gevoegd is. (Tot Middelburg, by *Gillis Horthemels*, Boekverkoper 1692.) 4to, 24 pp., sign. A2—C3.

186. Triumph-digt Op de Medailje Of Penning, Gemaakt ter Eeren en eeuwiger gedagteniſſe van den Eerw: en Hoog-geleerden Heer BALTHASAR BEKKER, Doctor in de Godgeleerdheyd, en Predikant tot Amſterdam; ter oorſake van ſijn doorwrogte Werk, genaamd, de *Betoverde Wereld.* Tot *Rotterdam*, By Pieter van Veen, Boekdrukker, in de Wage-ſtraat. 1692. 4to, 8 pp., sign. A2—A3.

187. ΚΌΣΜΟΣ ΔΑΙΜΟΝΙΖΟΜΕΝΟΣ. De Betooverde Weereld. Onderzoekende *wie* haar *betooverd* heeft, De Duivel, of 't zó genaamde Boek? En de moogelyke werking der Geeſten op de Lighaamen uit de Reeden toonende: Insgelyks Verſcheide Aanmerkingen bybrengende over het Veele-Betooverende Boek. MENANDER. *Αεὶ κράτιϛὸν ἐϛι τ' ἀληθῆ λέγειν* || *ἐν παντὶ καιρῷ.* — — *Poſt Tabulam tamen deliteſcit ſæpè Veritas.* Anno 1691. 4to, 4 bll., sign. A2—A3.

188. Gestroojde Zeegen-Palmen, Op het doorwrogte Werk Van de Heer BALTHASAR BEKKER, S. S. Theolog. Doct. en Bedienaar des H. Evangeliums tot Amſteldam. *Genaamd* De B. W. — *ridentem dicere verum Quid vetat?* Horat. Satyr. 1. In 't Jaar 1691. 4to, 12 pp., sign. A2—A5.

189. De *Betoverde Predikant* Dr. BALTHASAR BEKKER, *Leeraar* tot *Amſterdam*, Door de *Booſe-Geeſt des Vooroordeels miſleydt*, In ſijn Boeck de *Betoverde Werelt* handelende van den *Aert*, en 't *vermogen* der *Geeſten.*

Als men door *Geleertheyt*
Vordert in *verkeertheyt*,

En der Reden-*klaarheyt*
Alleen houd voor *Waerheyt*,
Soo wort het *Woort* van *Godt*
Den *Ketteren* tot *ſpot.*'

Gedrukt in Vryſtadt, By Lieve Waermont, A°. 1691. 4to, 12 pp., sign. A2—A3.

190. De nodige Hervorminge Der Kerke, *Tot weringe van vreſe en ſlaverny, op deſe tyden en zeden toegepaſt.* Door Abraham Pietersen *Vryheer van Warenburgt.* Gedrukt op 't Eyland van goede hoope, in meri pacifico, in Jeruſalem, Anno 1691. 4to, 4 bll.

191. Aan de Betoverde Weereld. t'Amsterdam, by Daniel van den Dalen,... 1691. fol. 1 bl.

192. Op de B. W., Door de Eerwaardige Godzalige en Hoogverligte Heer D°. Balthazar Bekker. fol. 1 bl.

193. Raad *Voor de* Verdrukte, *Door het Miſverſtand der hedendaagſe* Schrift geleerden. Stem: *Agh! Agh! Bellinde hebt meedogen*, *&c.*

4to, 2 bll., sign. A. Onderteekend: *Tolera Toleranda.* S. T. K.

194. Klinkende Bel; Of Uytroep Om den verlorenen Duyvel, *Door laſt van ſijn Liefhebbers.* Gedrukt tot Rotterdam, By Pieter van Veen, Boek-drukker, in de Wageſtraat. 1691. 4to, 8 pp., sign. A2—A3.

195. Brief Van D°. Balthasar Bekker, Aan zyn Huisvrouw, Frouk Fullenia; Benevens een *Antwoord van de Chriſtelijke Gemeente* t'Amsterdam, Op de ſelve: Mitſgaders den Fameusen Antwoorder Ruſtigh afgeslagen: Waar by gevoeghd, een Antwoord op de naam van deſelve Frouk Fullenia. Gedrukt na de Copy tot Uytrecht, By Jochem Michielsz. 4to, 6 bll., sign. A2—B2. Gedat.: $\frac{6}{16}$ *van Oogſtmaand* 1691.

196. Verſcheyde Gedichten Rakende 't Boek van D°. B. Bekker. 4to, (70) pp., sign. A—I2.

197. Verscheyde Gedichten, So voor, als tegen het Boek, Genaamt: de B. W. Gedrvkt, Voor de Liefhebbers, 1691. 4to, 32 pp., sign. A—D3.

198. Vervolg Van verſcheyde Gedigten, &c. So Voor als Tegen het Boek Genaamt de B. W. Gedrukt voor de Liefhebbers 1692. 4to, 54 pp., sign. A2—C3.

199. Tweede vervolg Der Gedigten, So Voor als Tegen het Boek Genaamt de B. W. Gedrukt voor de Liefhebbers. 4to, 62 pp., sign. A—H3.

§ 6. *Bekkers laatste geschriften.*

200. Herſtelde Predikbeurten Van Balthasar Bekker, *S. T. D. Predikant tot Amſterdam.* Zynde Ene Verſamelinge van Predikatien, By hem beſchreven, tſedert ſynen tweejarigen ſtilſtand in den openbaaren Predikdienſt, na voldoeninge van het eindelike Vonnis van d'Eerwaarde Claſſis tot Amſterdam, by deſelve te boek geſteld den 22 January, op de voldoeninge nader beveſtigd den 8 April, en tſedert herroepen den 21 July 1692. *Gepaſt op ſyne eigene wettige Predikbeurten, en beginnende met Woensdagh na Paaſchen* 1694. t'Amsterdam, By Daniel vanden Dalen,... 1694. 4to.

201. De leere der Gereformeerde Kerken Van de Vrye Nederlanden, Begrepen in derſelver Geloofsbelydenisse: Van woord tot woord verklaard, en tot gebruik na eiſch van ſaaken toegepaſt, in 39 Predikatien; voor deſen ſtukswijſe vervolgens uitgegeven, ende nu te ſamen in een Boek begrepen, van Balthasar Bekker, S. T. D. En Predikant tot Amsterdam. t'Amsterdam, By Daniel van den Dalen.... 1696. 4to, 2 bll., (628) + 40 pp., sign. *2, A—Kkkk, A—E3.

202. Ter derde Echt Van den Heer Regnerus de Lover, *Medic: Doctor*, Met Mejuffrouw Geertruid vander Lip. *t'Amſterdam getrouwd op den* 28. *February*, 1696. Door B. B. 4to, (8) pp., sign. A2—A3.

Op bl. 7 geteekend B. BEKKER.

203. Tien Uitgelezene Predikatien over verscheidene texten, nagelaten door BALTHASAR BEKKER, der H. Theologie Doct. en Predikant tot Amsterdam. Hier agter is bygevoegt desselfs sterf-bedde, nevens desselfs Lyk-gedichten. Te Amsterdam, by Daniel van den Dalen. 1703. 4to.

204. (W. J. C. VAN HASSELT:) Een onuitgegeven gedicht van Balthasar Bekker.

In *De vrije Fries*. Mengelingen, uitgegeven door het friesche genootſchap van geschied-, oudheid- en taalkunde. IX. Nieuwe reeks. III. Eerste stuk. Leeuwarden, G. T. N. Suringar. 1860. Bl. 99—102.

§ 7. *Geschriften over Bekkers sterfbed.*

205. Sterf-Bedde, van *Den eerwaarden*, *Godſaligen en ſeer geleerden*, D°. BALTHAZAR BEKKER: In ſyn leeven S. T. D. en Predikant tot Amſterdam. Ofte Een oprecht bericht hoe hy ſich gedurende ſijne ſiekte gedragen heeft; voornamentljik [*sic*] voorgeſtelt uit ſyne redenen tegens verſcheidene gebruikt: En ſulks na een voor af-gaande kort ontwerp van ſyn leeven, volgens ſyn eigen hand-ſchrift, gevonden onder ſyne nagelatene papieren. *Te ſamen*, *tot ſtuitinge van valſche geruchten*, *uytgegeven* door ſyn Soon JOANNES HENRICUS BEKKER, S. S. Theol: & Math: Stud. t'Amsterdam. By Daniel vanden Dalen, . . . (1698.) 4to, 3 bll. + 26 pp., sign. *2, A—D.

206. [JAC. SCHUTS:] Nodige Aanmerking over het Sterf-bedde van BALTHASAR BEKKER. Vertonende De openbare valshevt van dat ſijn gevoelen, dat hy op ſyn dood-bedde ſegt hem *voor*

Paart en Wagen verstrekt te hebben om hem te voeren na den Hemel. In 's Gravenhage, By *Pieter* van Tol, Boekverkooper in het Achterom, tegen over het Gortstraatje, 1693. 4to, 14 pp., A2—B2.

207. Do. Bekkers Sterf-bedde Verdeedigt tegens de zoo genaamde Nodige Aanmerkingen over hetzelve, Vervat in een brief aan den Schrijver; behelzende een openbaar bewijs zyner onkunde in de geschillen, en verdere ongegronde redeneeringen: tot wegschuiminge van zyn alderhaatelykste beschrijving en veroordeeling van den overledene. Door M. G. t'Amsterdam, by Robert Blokland. 1699. 4to. Gedat. 5 Januari.

208. Bekkers Sterf-bed ongelukkig verdedigt. Vertoont In een brief aan M. G. tot Amsterdam. Door Jacobus Schuts. 4to, 8 pp., sign. A—A3.

209. Het Sterfbed van D°. B. Bekker verdedigt, Tegen de liefdeloose Misduydingen van den Autheur der soo genaamde Noodige Aanmerkingen, &c. Vervat in Twee Brieven Geschreeven aan N: N: in welke ook begrepen is een Verklaaring over *Matth. cap.* 12 *v.* 22—26. Alwaar van het Ryke des Satans, en de Sonde tegen den H: Geest gesprooken word. t'Amsterdam, By Andries van Damme, Boekverkooper bezyden de Beurs. 1699. 4to, (28) pp., sign. A2—C3.

210. Nader Verklaringe over de Nodige Aanmerkinge op het Sterfbedde van B. Bekker, dienende tot Aandagtige Opmerkinge voor M. G. en H. B. door Jacobus Schuts. In 's Ghravenhage, Bij Pieter van Tol. 1699. 4to.

211. (M. G.) Tweeden Brief aan Jacobus Schuts: En deeze tot beantwoordinge van zijn zoo genaamde Nader Verklaaringe over de nodige aanmerkingen op het Sterf-bedde van. B. Bekker. (t'Amsterdam, by Robert Blokland, Boekverkoper op 't Rokkin, op de hoek van de St. Pieters Poort.) 4to, 8 pp., sign. A—A3. Gedat.: Amsterdam den 25. Maart Ao. 1699.

212. Lyk-vaarzen Over Den Eerwaarden, Godzaligen en Geleerden D°. Balthazar Bekker, S. T. D. Predikant tot Amſterdam. *Zeer Chriſtelyk ontſlaapen den Elfden van Soomermaand dezes Jaars* 1698. t'Amsterdam, By Daniel van den Dalen, cIↄIↄCXcviii. 4to, 38 pp., sign. A2—E3.

§ 8. *Litteratuur over Balthasar Bekker.*

213. Ernst Kettner: De duobus impostoribus Balth. Bekkero et Bened. Spinoza. Lipsiae 1694. 4to.

214. B. Binet: Traité Historique des Dieux et des Démons du paganisme, avec des Remarques Critiques sur le Systême de Bekker. Delft, 1699. 12mo.

215. M. Guilielmi Henrici Beckher, Regiom. Prussi, schediasma critico-litterarium de controversiis praecipius Balthasari Bekkero, Theologo Batavo, quondam motis, ob librum, cui titulum fecit: Die bezauberte Welt. Regiomonti ac Lipsiae, a° 1721.

216. [Eliz. Wolff, geb. Bekker:] De bekkeriaansche dooling op eene geheel nieuwe wyze, dat is, proefondervindelyk, wederlegd. *Te Hoorn*, By T. Tjallingius, MDCCLXXV. 8vo, 32 pp., sign. A–B5.

217. J. M. Schwager: Beytrag zur Geschichte der Intoleranz, oder Leben, Meynungen und Schicksale des ehemaligen Doct. der Theologie und reformirten Predigers zu Amsterdam Balthaser Bekkers; meist nach kirchlichen Urkunden. Mit einer Vorrede J. S. Semlers. Leipzig 1780.

218. Het leven, de leer en lotgevallen van Balth. Bekker beschouwd in twee redevoeringen.

Algemeene vaderlandsche Letteroefeningen van 1804, 2—4.

219. Mr. J. SCHELTEMA: Redevoering over B. Bekker.

Nieuw Algemeen Magazijn van Wetens. III, 1ste Stuk.

220. Dr. J. P. AREND, Voorlezing over B. Bekker.

Vaderlandsche Letteroefeningen van 1830, 16.

221. B. Bekker als Catecheet beschouwd.

Laurmans *Museum voor kerkelijke geschiedenis.*

222. P. G. WITSEN GEYSBEEK: Gerustfstelling voor Minkundigen, zakelijk zamengetrokken uit het Onderzoek over de Kometen van Balthasar Bekker, predikant te Amsterdam, en uitgegeven by gelegenheid der Verschijning van twee Kometen in 1832 en 1834, Amsterdam 1832. 8vo.

223. Dr. W. EEKHOFF: Over Bekkers buitenverblijf Hinnema-State.

Friesche Volksalmanak voor 1839.

224. Dr. W. EEKHOFF: B. Bekker als mensch beschouwd.

Vaderlandsche Letteroefeningen van 1840, 2. Cf. *Leeuwarder Courant* van 22. Juni 1830.

225. Mr. A. TELTING: B Bekker en de Fulleniusfen.

Friesch jierboeckjen foar 1835. Cf. B. Glasius in de *Maria en Martha* voor 1849, 5.

226. Dr. E. J. DIEST LORGION: Enkele bijzonderheden aangaande de familie van B. Bekker.

Groningsche Volks-Almanak 1851, p. 90.

227. [Dr. E. J. DIEST LORGION:] Balthazar Bekker in Franeker. Een portret uit de zeventiende eeuw. Groningen, H. R. Roelfsema. 1848. 8vo.

228. Balthasar Bekker in Amsterdam. Een portret uit de zeventiende eeuw. Door Dr. E. J. DIEST LORGION, *Pred. te Groningen.* Te Groningen, by H. R. Roelfsema. 1851. 8vo. 2 deelen.

229. Prof. L. G. VISSCHER: Werken [en Portretten] van Balthasar Bekker.

Beknopte geschiedenis der nederlandsche letterkunde. Utrecht, W. F. Dannenfelser. 1853. 8vo. II Aanhangsel pp. II—XXIV volgende op pag. 240.

230. LILIENTHAL: De Balthasare Bekkero, et motibus ab eo excitatis.

Serapeum 31. Januar 1869 p. 24.

